MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VI. Núm. 287 - Barcelona, dijous, 2 d'agost de 1934

L'exportació de procediments nazis no pot contribuir a equilibrar la balança comercial alemanya.

EL VESPER DE VIENA

Aquesta tarda del 25 de juliol, en què Dollfuss queia assassinat per uns nazis disfressats, podria recordar-se en el futur com una data tràgica. Podran tenir-se les idees que es vulguin. Es evident, però, que el paper exercit per Dollfuss com a salvaguardador de la independència d'Austria és un paper pletòric de responsabilitats, i molt ens equivocaríem, o la seva desaparició pot complicar encara més la situació d'Europa.

Dollfuss s'equivocà lamentablement suprimint l'austro-socialisme. Era una força governamental disposada a totes les concessions. Però el canceller — diguem-ho en honor seu — es va trobar empès per dues forces que l'obligaren a la terrible repressió contra la social-democràcia : els heimwehren del príncep Starhemberg i les forces catòliques. Mussolini coquetejava massa amb Starhemberg [illegible] tiés, i Starhemberg era massa dúctil perquè Mussolini no hi veiés un excellent aliat. Després de les repressions sagnants, Dollfuss va poder muntar aquesta mena d'Estat social-cristià, barreja de teocràcia filo-feixista rera la qual dues forces estaven a l'aguait : Mussolini — el feixisme italià — i el Vaticà.

El president Miklas i el canceller Starhemberg a l'enterrament de Dollfuss

Així, la independència d'Austria era una joguina de les grans potències. França ho donava tot perquè l'Anschluss significava un Estat de 72 milions d'habitants al seu costat i amenaçava la Petita Entesa.

Efectivament, l'Anschluss per Alemanya no era solament l'absorció d'Austria. Era mantenir el contacte amb els alemanys de Txecoslovàquia (20 per 100 de la població), era desfer la Petita Entesa fent jugar l'odi de Iugoslàvia contra Itàlia. Era afiançar el partit nacional-socialista de Transilvània i, per tant, treure la influència francesa de Romania. En fi, Hongria, la cara Hongria que ha jugat un paper tan brillant en el pangermanisme, s'havia desentès en aquests darrers temps de l'aliança tàcita que el revisionisme havia establert de temps. L'Anschluss significava tot això i d'altres somnis que dormen arxivats en l'immens local de la Wilhelmstrasse. La represa d'influència als Balcans no portaria altra vegada l'amistat amb Turquia? Altra vegada es podria pensar amb la influència al Canal, les baralles amb Anglaterra, els mercats de l'India.

Tenim documentació suficient per permetre'ns d'afirmar que aquest assassinat de Viena és un fet esporàdic del gran moviment que l'Alemanya nazi pensa empendre contra l'actual estabilitat territorial del món. La fressa dels trets de Viena ha trobat eco a tot Europa. Han estat els Balcans, ha estat Itàlia amenaçada de tenir Alemanya al Brenner.

Han estat els països escandinaus, afers dels ducats, i els països bàltics, corredor de Polònia, estatut de Memel. Fa poc temps, un periòdic francès publicava les instruccions donades per Goebbels a la diplomàcia alemanya. I ara tot just, un remarcable periodista anglès, Robert Dell, molt coneixedor de la política continental, ha publicat un llibre, *Germany Unmasked*, on es denuncia la propaganda nazi a Amèrica.

Aquestes anotacions que acabem de fer, forçosament parcials, imposen la conclusió que la política d'Alemanya és un perill per a la pau europea. Aquesta política havia trobat grans aliats, sobretot a Itàlia i Anglaterra. Deixem-nos declarar el gran fracàs de Mussolini i les seves converses de Venècia, on davant per davant el maquiavèlic i el purità, sembla com si els dos juguessin a qui enganyaria a qui. Quan la política no es segueix amb la lleialtat de la intelligència o la noblesa del cor, els resultats són els trets assassins per darrera l'espatlla. Mussolini s'havia cregut massa d'ésser una guineu. Després dels acords tripartits, després de Venècia, la diplomàcia feixista havia cregut que, a base de la independència austríaca, podia esquivar el paper equilibrador de França. Nosaltres havíem saludat la tornada del feixisme pels camins de l'entesa llatina. Crèiem que els acords tripartits eren un parèntesi, brevíssim, d'un canvi d'actitud d'Itàlia enfront de la Petita Entesa. No fou així i per això Mussolini, en defecte de l'amistat de la Petita Entesa, hagué de convidar Hitler a Venècia. Traïció dels acords tripartits de Roma. Dollfuss neguitós feia aturar Barthou a Viena per exposar-li les seves inquietuds. Hitler digué que sí, perquè el viatge de Barthou tenia tot l'aire d'una reeixida. Però mai el terrorisme nazi no desféu els seus camins d'horror ni cap ordre circulà entre Berlín i Viena perquè es deposessin actituds. Després del 30 de juny, després de la condemnació moral que el món emetia contra Alemanya, Mussolini, fidel a la seva política oportunista, es desfeia del pes d'actuar d'advocat d'una Alemanya incorregible. Però Hitler es desfeia dels compromisos de Venècia i si el cop nazi de Viena hagués reeixit, avui parlaríem diversament.

La segona responsable és Anglaterra. Que el Foreign Office parli clar d'un cop. Es a favor de la pau d'Europa o no? Després del viatge de Barthou, els discursos de John Simon i Baldwin, hem vist com Anglaterra adoptava el punt de vista francès quant al desarmament... per armar-se ella. Però quant a la pau d'Europa, altra vegada els dubtes, les bizantines polèmiques entre imperials i [illegible] de la pau.

Aquesta manca de decisió d'Anglaterra pot ésser decisiva. La veiem poc disposada a una intervenció ferma, mentre França escolta les imprecacions d'Itàlia, rera les quals es pressent la indignació de Mussolini. Però Itàlia continua el seu joc : influenciar Europa Central. I aquesta vegada aprofitant la indecisió de França i el perill de dispersió de la Petita Entesa. Una intervenció d'Itàlia provocaria la protesta, *ipso facto*, de Iugoslàvia. Quant a Txecoslovàquia, ja des d'ara sabem la seva actitud. Un telegrama de l'agència oficiosa Sud-Est, datat a Praga el 26 juliol, deia : «En els medis diplomàtics hom creu que el *putsch* de Viena imposa de bell nou la qüestió de la independència d'Austria. Es creia que l'ajut italià bastaria ; s'ha mostrat inoperant i és clar que l'ascendent de Mussolini sobre Hitler és nul. El canceller Dollfuss ha pagat amb la seva vida l'error fonamental d'haver cregut que Roma asseguraria l'estabilitat del seu règim i d'haver renunciat a fer una crida a la S. de les N.

»Els partidaris de Dollfuss han restat al poder. Per quant temps? En els medis de la Petita Entesa hom no es fa cap illusió. Hom creu que els dies del règim actual són comptats i que no són epígons com Starhemberg, Schussnigg i Fey els que el podrien salvar.

»Les cancelleries de la Petita Entesa procedeixen a un actiu canvi de punts de vista. La idea sembla imposar-se que dos condicions són indispensables per evitar l'Anschluss : a l'interior, una treva entre cristians-socials i socialistes ; a l'exterior, una acció concertada de totes les potències interessades per mitjà de la S. de les N., únicament.»

Aquest missatge, on hom veu la mà de Benes, és una diatriba contra l'actitud de Mussolini. Però si no és possible l'entesa entre Itàlia i la Petita Entesa, no hi ha solució del problema de la pau a Europa.

Mestrestant, Alemanya continua el seu joc. I de quina manera! No altre que el famós Franz von Papen d'enviat extraordinari de Hitler a Viena. Remarquem bé — cosa curiosa en els annals de la diplomàcia — que von Papen obeirà a Hitler, rebrà les ordres de Hitler, i el canceller alemany és el cap dels nacional-socialistes austríacs. El nazisme austríac està organitzat en forma de *Ganakt* (estatut de zona), i per tant Austria es considera com una província d'Alemanya. Fet paradoxal, doncs, un enviat especial del cap d'un partit que acaba d'assassinar el canceller Dollfuss. I per si no fos prou paradoxa aquest fet, com és possible d'admetre que von Papen vagi a Viena? Aquest exdinamiter va a Viena carregat de llorer que li acaba d'ofrenar Hitler. En l'escenari wagnerià de Bayreuth ha tingut lloc l'entrevista reconciliadora. Hitler castigarà els assassins de von Bose, de Klaussener, i altres amics de von Papen. I aquest, a Viena, imposarà la seva influència prop del Vaticà per arribar a un acord. El treball és fi i qui coneix les dots d'intrigant de von Papen no trobarà estrany la seva reeixida.

Però el problema d'Austria demana solucions peremptòries. Les que s'imposen són : dissolució de les legions nazis de Baviera, acabament del contraban d'armes pel llac de Constanza, prohibició de la propaganda subversiva menada pels dos periòdics especials *Oesterreichische Korrespondenz* i *Der Roter Adler*, font de querelles al Tirol, Estíria i Caríntia.

I per acabar : acció concertada de França, Anglaterra, Itàlia, Bèlgica i Petita Entesa. Permetre la continuació de les querelles entre les nacions d'Europa Central, la política de prestigi d'Itàlia, és una greu equivocació!

Els Dijous — Blancs

L'horari d'estiu a molts obradors i oficines, ultra el desig de bescanviar el baf del quitrà per la gerdor dels arbustos regats, porta aquests dies, més gent al parc.

Qui no vol, un moment o altre, evadir-se de la ciutat estricta, encara que sigui per uns instants fugissers i amb el modest bagatge d'una bossa de linòleum? L'hora més tendra, però, és cap allà quarts de set, perquè les obagues de sota els castanyers bords arriben a ésser refrigerants i el pinar escollit per als berenars-sopars adquireix qualitats d'ègloga.

El contrast dels estaments no acaba d'esborrar-se del tot dintre el parc públic. Al costat de la mainadera planxada o de la fräulein de vel gris tirant un cotxet esmaltat, uns nois amb espardenyes juguen a saltar i parar, prop de l'ull vigilant de les mares :

—Nen, no t'arrosseguis més ; qualsevol ho diria que t'he rentat la cara a les sis!

Hi ha bancs que semblen vagons de tercera : l'home de gec blau amb la criatura de bolquers a la falda ; la muller que se les heu amb un emparedat fet amb dues llesques gruixudes ; els vellards que us evoquen els antics porters de fàbrica ; les dones descotillades que, com si es proposessin escarnir la sonsònia de la puput del morer i distreure el tuf de la gàbia dels senglars, xerrotegen anècdotes :

—Al cap de deu mesos va tenir un minyó i, als nou, bessonada...

—Tanmateix, per a una treballadora...

Al llarg de la doble filera d'àlbers un solitari també dialoga, però ho fa amb la piuladissa dels verdums.

Un clergue llegeix un breviari de llom daurat vora la font cimejada per una dameta amb paraigua metàllic i, en travessar la calçada, ha de fer pas a un quatre places lluent que s'atura al revolt i del qual baixen dues parelles que es posen a passejar per recers oposats i es perden a la caça d'un petó. Els sàlzers desmaiats recullen les prometences dels festejadors, i el brollador que raja per un sol broc esbandeix els malsons d'una taciturna senyora de companyia. Aferrats al reixat dels dromedaris, tres soldats d'infanteria evaporen fortors d'àcid fènic.

Amarrades sota els ponts, les góndoles [illegible] somiquen una tonada exòtica. La cascada muda enllaça la seva llarga migdiada amb el seu somni d'estiu.

L'efigie del poeta renaixentista escolta, impassible, les baralles verbals dels homes per a llur pa de cada dia, i la veu que, més potent que les altres, ha aconseguit imposar-se :

«...Quan després de les grans guerres napoleòniques, a principis del segle XIX, sobrevingué una gran crisi que afectà particularment Anglaterra, els obrers d'aquell país consideraren ja les màquines com llur més gran enemic i començaren a destruir-les. En el drama Els Teixidors, de Hauptmann, els treballadors caiguts en la misèria veuen també en la màquina llur adversari, i en la crisi actual de l'economia...»

Els proletaris se l'escolten una mica malfiats i, a guisa de distracció, se'n van vers una altra rotllana on un orador cellajunt intenta divulgar les seves cogitacions filosòfiques :

«...L'home modern aspira a descivilitzar-se. Occit, del matí al vespre, per la picada dels mots, com el bestiar sota les mosques ; esgarriat per una instrucció absurda que li ha parlat de tot sense interessar-lo a res, fatigat pel mateix pes dels llibres que no llegeix, per què no ha d'aspirar a deslliurar-se?»

El xiulet del guardià del parc té un so mofeta. L'auditori surt i es destria novament per les artèries de la ciutat. — S.

MIRADOR INDISCRET

Declaracions

El ministre d'Obres Públiques, senyor Guerra del Río, ha estat uns dies estiuejant a Masnou, on té un germà que hi habita.

I és allò que passa, que una personalitat sempre atreu els badocs al seu voltant. A totes hores el ministre radical es trobava voltat per grups de gent que li adreçava preguntes que ell contestava amb eloqüents discursos. Banyistes, pescadors, venedors ambulants, gent senzilla i important del poble, tots feien rotllo al ministre espanyol.

—Ha fet declaracions molt interessants — deia un regidor de la Lliga, masnoví, que és paleta a les altres hores —, però com que no hi havia cap periodista...

Política marítima

No s'han acabat pas encara les facècies a l'entorn del xiroi viatge a Formentor que ara fa tres setmanes organitzaren els prohoms d'*El Día Gráfico*. Heus ací un acudit que encara circula per les nostres penyes i tertúlies amb singular beneplàcit dels que l'escolten :

—Has de tenir en compte que encara no sortírem del port de Barcelona, el *Ciudad de Cádiz* ja començà a brandar. Tan aviat es decantava cap a la dreta com a l'esquerra.

I un altre interromp :

—Bé s'havia de conèixer que es tractava d'una excursió organitzada pel *partido radical.*

L'entremaliat Pla

Josep Pla quan publica un llibre mira de rescabalar-se de tots aquells àpats de lèxic endarrerits que a *La Veu* no pot prodigar i que darrera d'unes cobertes i el teló metàllic d'un pròleg li semblen perfectament utilitzables. En el seu darrer llibre *Viatge a Catalunya,* parlant de Port de la Selva escriu :

«Es un paisatge fora de la mitjana, que pot provocar, com certes dones ulleroses i flaques, passions considerables.»

Quin paisatge [illegible] rants, bars, platja, piscina, pistes de tennis, camps de futbol i curses hípiques, teatres, cinemes i dancings, ja no sabia què més oferir i, perquè no fos dit que aquesta temporada no ha fet res, ha muntat un Institut de Bellesa, un Beauty Parlor, a base d'expertes professores graduades a Hollywood que acaben d'arribar, la mar d'acalorades, de Califòrnia, per tal d'efectuar, entre altres tractaments, aplicacions científico-magnètiques que, en mitja hora, fan rebaixar dos quilos.

Les dames del Patronat han cuitat a adreçar una protesta, com sempre enèrgica però respectuosa, a la primera autoritat local, tot lamentant-se que mentre elles organitzen funcions benèfiques i tòmboles per tal d'engreixar els pobres, els rics es rebenten les pessetes per aprimar-se.

Capelleria luctuosa

La lluita contra l'abstenció capellera assoleix, aquests dies, una vigoria sense precedents, al punt que s'han arribat a organitzar concursos de capells amb premis apreciables.

El que tingué lloc dijous darrer a Maricel-Parc congregà un bon equip de palles i jipis que desfilaren davant el jurat, collocats segons l'estil de Chevalier i de George Raft, amb evident intenció d'emportar-se'n les primeres distincions.

Després d'esperar dues hores entre audicions de sardanes i ràdio, l'altaveu proclamà el resultat de la competició : el primer premi era atorgat a un palla negre.

—Fixeu-vos que ha estat concedit a un barret de circumstàncies ! — exclamà, amargat, un jove que lluïa un flamant panamà.

La serena bona aliada

Els capells de senyora hi foren en minoria, i això que pel carrer se'n veuen molts més que no pas d'home. Els organitzadors ho atribuïen a una certa timidesa de l'element femení i a la novetat de la competició.

La guanyadora del primer premi ho aclarí, però, un bon xic, tot aguantant amb la mà una paiola estovada per la humitat :

—He guanyat el premi, però m'he fet malbé el barret !

Els plagues

Al concurs de capells es registraren també escenes d'un grotesc pujat, com la desfilada d'uns individus amb copaltes tronats i parracs de jaqué, tot gratant-se les cames i l'esquena.

Una franceseta, que hi havia acudit amb la més bona fe del món, se'n planyia :

—*C'est dégoûtant* !

—*Honni soit qui mal y pense* ! — replicà un barretaire del carrer de l'Hospital, recordant-se dels únics mots francesos que ha après exercint el seu ofici.

Rivalitats estivals

Entre els botiguers sitgetans hi ha una gran consternació, degut al fet que, segons ells, aquest estiu no hi ha anat tanta gent o bé que no despenen amb la prodigalitat d'altres vegades, mentre a S'Agaró no s'hi veuen de contents, tant per la quantitat com per la qualitat dels estiuejants.

Els conciliàbuls, a entrada de fosc, són molt animats, i per bé que no s'aixeca massa el diapasó, es pogué sentir l'altre dia com un reboster exclamava en ple Cap de la Vila :

—M'hi jugaria un peix que això ens passa perquè, tenint l'Ajuntament lligaire, ens [illegible] no s'acaba mai. Actualment estiueja a Sant Quirze de Safaja i la colònia gairebé se'l disputa. Aquesta popularitat, com totes, no deixa de tenir, però, els seus inconvenients. A voltes, mentre En Serra cargola tranquillament un cigarret, una noia anuncia a tots els estiuejants que fan tertúlia :

—Ara En Serra farà tal cosa o recitarà tal altra...

En una d'aquestes ocasions el nostre admirat amic, sempre amb el seu somriure inconfusible, va creure's obligat a dir :

—Ho sento ; de totes maneres, si es volen divertir, repartiré una mica de *calderilla*...

El retrat de la Calma (Illa de la)

Fa uns mesos que l'Ajuntament de Badalona va encarregar a tres pintors locals sengles retrats a l'oli de personalitats de la República. A l'artista Alexandre Cardunets li fou destinat el retrat del malaguanyat patrici Francesc Macià.

Els altres dos, a aquestes hores, ja han complert l'encàrrec. Cardunets, però, no sols no l'ha complert, sinó que encara l'ha de començar.

—Espero anar a Mallorca un dia d'aquests, i allà el pintaré — diu.

Molta de gent, sabent Cardunets especialitzat en dibuixos al llapis i a la ploma, s'estranya que un retrat a l'oli hagi d'ésser elaborat tan lluny...

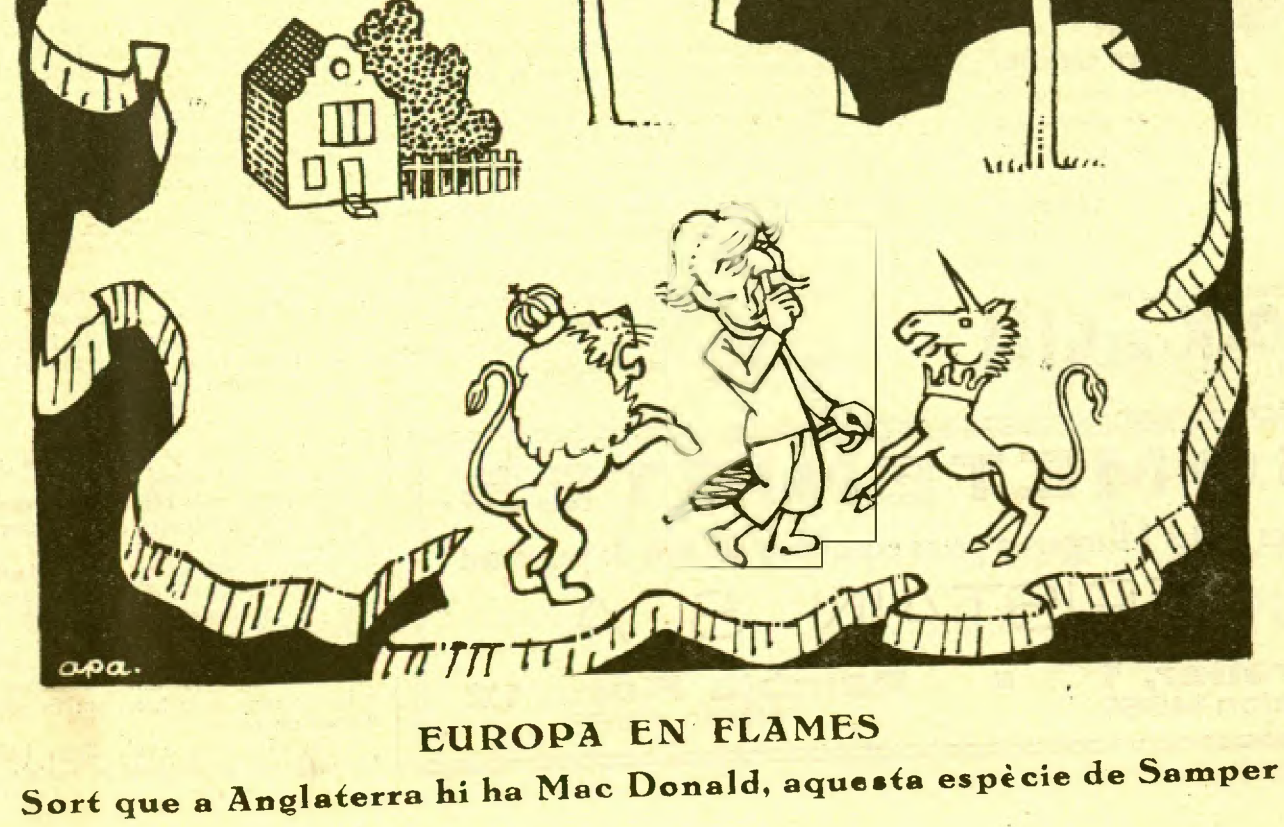

EUROPA EN FLAMES

Sort que a Anglaterra hi ha Mac Donald, aquesta espècie de Samper

L'escriure li feia perdre el llegir

A la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans es presenta un jove demanant pel senyor Pompeu Fabra.

Li diuen que no hi és i, a la fi, veient que vacil·la d'anar-se'n, li pregunten què desitja, car, potser, algun dels presents podrà atendre la petició que faci.

El jove treu un manat de quartilles i diu:

—Veuran, un servidor ha escrit un llibre de versos i desitjava que el senyor Fabra me'ls corregís.

Sànchez-Juan agafa el manuscrit, en llegeix algunes estrofes i, veient-lo mal pensat i mal escrit, no pot estar-se de dir amb una mica d'ímpetu:

—Però vostè, què ha llegit, què coneix per a posar-se a escriure amb aquesta tranquil·litat?

—Oh! Veuran... Jo m'he dit: Ara que ets jove, podries escriure algun llibre. Després, quan seràs vell, ja et vagarà de llegir.

El llegir i el rellegir

L'anècdota anterior va ésser explicada davant d'un grup de periodistes. Gairebé tots estigueren amatents a posar-hi per comentari la historieta de l'escriptor jove i l'acadèmic francès:

«L'escriptor jove preguntà al vell acadèmic què li havia semblat el llibre que havia tingut l'honor de trametre-li...

—A la meva edat, benvolgut jove, hom ja no llegeix. Hom rellegeix...»

Tots coneixien l'anècdota i ningú no sabé dir qui foren els interlocutors: l'acadèmic tancat a les novetats literàries i el jove que començava a escriure...

Competència als competidors

En un centre d'estiueig de Catalunya dels més anomenats hi ha un hotel de cert luxe i al qual, primitivament, es veien obligats d'allotjar-se els que necessitaven la cura de les aigües que han fet cèlebre el lloc al·ludit.

Naturalment, com que no tothom podia pagar la dispesa crescuda que l'hotel esmentat exigia, i com que la necessitat, igualment que la funció, crea el seu òrgan adequat, sortiren altres fondes per la rodalia de l'hotel que feien la vida a preu més baix.

Però el propietari de l'hotel de luxe no s'ha resignat a que li fessin la competència altres fondes a base d'economia i ha muntat un hotel nou que fes a les fondes susdites el que elles feien a l'hotel de luxe.

I ara les fondes competidores senten la competència d'una altra molt més econòmica que elles.

Hostalers i estiuejants

—Heu notat — preguntava l'altre dia l'escriptor J. R. — que la nostra gent modesta que surten a fora de la ciutat per a fer la setmana o els quinze dies de vacances, mai torna al mateix lloc on passaren les de l'any anterior?

—Es veritat — va respondre el periodista M. X. [illegible] cada any de vila, principalment, per no anar dos anys al mateix lloc i haver d'allotjar-se dues vegades a la mateixa fonda. Els hostalers de les nostres viles d'estiueig pateixen el mal de voler-se fer rics massa aviat i els seus clients se n'adonen massa i fan les paus no tornant a la mateixa fonda.

Valdria més que procuressin *fer parròquia* i, si no es feien rics de pressa, almenys conservarien llur benestar.

El BLOCK CAFÈ GILI premsat i pur, per la seva nova presentació i modalitat, supera tots els cafès en
AROMA
QUALITAT
HIGIENE

DESPRÉS DE TOTS ELS ÀPATS PRENEU
BLOCK CAFÈ GILI

ESPORT I PROPAGANDA

Un profà a la Volta Ciclista a França

De Girona a Ax-les-Thermes

Confesso que no sóc un periodista esportiu.

Confesso que no tinc altres coneixements del ciclisme que haver dut a terme, sempre amb una certa por, alguna excursió en bicicleta des d'Igualada a Capellades. D'això, però, ja fa un grapat d'anys.

Vaig estar, doncs, extraordinàriament sorprès quan el director de *La Publicitat* em digué:

—Hauríeu de sortir a fer un reportatge sobre el pas pels Pireneus dels corredors de la Volta Ciclista a França.

—Jo? Si en ciclisme no hi entenc paraula!

—Precisament per aquesta raó.

Més tard ho he comprès tot. La Volta Ciclista a França no té res a veure, en realitat, amb el ciclisme.

He emprès el viatge en auto cap a Perpinyà. A Perpinyà comencen les quatre etapes pirenenques de la Volta. Els corredors han d'anar de Perpinyà a Ax-les-Thermes.

Un suèter color escarlata i una boina em donen un aire bastant esportiu.

He comprat *L'Auto* i el *Paris-Soir*. Tot ajuda.

Abans d'arribar a Girona tinc el cap convertit en un velòdrom. Magne i Martano, Canyardó i Ezquerra, Vietto i Speicher hi volten d'una manera vertiginosa, com uns desesperats.

—Aquesta gent es matarà!—em dic jo, sentint-los rodar en la meva imaginació.

El qui per poc es mata és, a Girona, un militar al qual se li ha desbocat el cavall. L'he de recollir sota unes arcades.

Per uns moments, els avantatges de la bicicleta em comencen a semblar positius. Després, però, em faig càrrec que un general en bicicleta davant d'un regiment, seria una cosa ridícula i absurda. Es sempre preferible, per a un militar, anar a cavall, i si cal, caure.

La frontera...

I la cursa. Som a la carretera de Perpinyà a Bourg-Madame. Vorejant el Tet, un corredor. Grups de curiosos l'aplaudeixen.

—*Vas-y*!

Es el darrer. Un alemany, naturalment. A França, els corredors que avancen són [illegible] són alemanys. [illegible] Respiro.

A Mont-Louis, molta animació. Com en una romeria. Em criden l'atenció, allà, uns senegalesos. No m'hauria estranyat trobar-los si s'hagués tractat d'un festival d'aviació. El Senegal i l'aviació lliguen perfectament. Però uns senegalesos interessant-se per una cursa ciclista? No me'n sé avenir, la veritat. Jo he vist anar en bicicleta, avui mateix, un senyor de barba i barret fort. Adhuc acabo de veure un capellà en moto. Mai de la vida no crec veure, en canvi, un senegalès dalt d'una bicicleta.

—Són clients...—m'explica el patró d'un restaurant—. Vénen sobretot a l'hivern per als esports de neu.

Pregunto qui ha passat primer, dels corredors.

—Eren catorze alhora.

A Bourg-Madame, un conegut m'assegura que els espanyols guanyaran els francesos.

—Se'ls menjaran!—em confia a l'orella.

Al cim de Puigmorens, més gent que enlloc. Fins a Puigmorens, a dos mil metres d'alçària, no m'adono ben bé de l'expectació desvetllada per la Volta Ciclista a França.

No cal preguntar res, a Puigmorens.

En passar un auto, centenars de veus criden:

—Vietto!

Està entès. El primer de passar a Puigmorens ha estat Vietto.

Finalment, Ax-les-Thermes.

Què és aquest xivarri? Què són aquests camions inundats d'altaveus? Què és aquesta orquestra d'acordionistes? Què és aquesta Fira?

—*Monsieur, c'est le Tour de France Cycliste.*

Els corredors, a mesura que arriben, es refugien als hotels que tenen assenyalats.

Ax-les-Thermes

Ax-les-Thermes és un lloc tranquil.

Aigua pertot. En dies normals, només es deu sentir el soroll de l'aigua.

Però avui no és un dia normal. Avui és com una Festa Major. Els hotels estan plens. Els cambrers dels cafès no s'entenen de treball.

El francès *moyen* que amb la seva senyora ha vingut a reposar-se, està esverat. Va perdut pel carrer.

Uns viatjants catalans que, trobant-se a Puigcerdà, han volgut contemplar el *Tour* de prop, es passegen també perduts. S'entretenen jugant a parells i senassos a base dels senyors que porten barba.

Febre a Telèfons.

—A les nou, tanquem—diu la telefonista.

—Senyoreta, és urgent.

—Ací, com a coses d'urgència, només coneixem el metge i els bombers.

Un periodista exclama:

—M'ho he hagut d'inventar tot. No sabia què escriure.

—I jo!—salta un altre.

Puigmorens, en efecte, no ha facilitat gens la tasca de la premsa. Els corredors han pujat i baixat com si rutllessin per una plana. Per fortuna, Magne ha tingut una avaria i Vietto li ha cedit la bicicleta. Això donarà lloc a unes cròniques sobre l'admirable cohesió de l'equip francès, sobre la seva moral.

—Per mi—observa un periodista—, Magne ha provocat expressament l'avaria.

—Creu-t'ho!

—El *patron* és capaç d'una jugada com aquesta.

El *patron* és el senyor Henri Desgrange, director de *L'Auto* i pare de la Volta Ciclista a França. També li diuen *Monsieur le Président*. Es un home d'uns seixanta anys. Recorda una mica, pel seu físic, Lewis Stone. Va amb vestit de golf. Es prodiga d'una banda a l'altra donant disposicions.

El senyor Desgrange compta amb un reguitzell de col·laboradors i secretaris. L'un, li escriu els articles. L'altre, transmet les ordres. Un tercer, li deu cordar les sabates.

Contempla embadalit, el senyor Desgrange, els cinquanta-quatre camions escampats per la plaça i carrers propers d'Ax-les-Thermes. Cada camió, segons sembla, ha pagat trenta mil francs. Fan rebombori com si haguessin pagat el doble.

Cosa curiosa: dels cinquanta-quatre camions, trenta almenys són de propaganda d'aperitius. El de l'aigua Perrier està com avergonyit.

N'hi ha un que anuncia un te. No se'l mira ningú.

Un altre, és dels cultivadors de vinyes.

—Beveu vi! Beveu vi! Un dinar sense vi és com un dia sense sol!—crida el *speaker*.

Fredo Gardoni, el gran acordionista, toca una java.

Després de la java: [illegible] tes de les primes que hi ha en perspectiva...

Visca l'esport!

D'Ax-les-Thermes a Luchon

La primera etapa pirenenca no ha satisfet ningú. La segona no desvetlla, per endavant, cap esperança.

Hi ha el coll de Port i el coll de Portet d'Aspet...

—Dos colls flonjos—observa un periodista, fent un xisto.

A les onze comencen els preparatius davant de l'indret on està fixada la sortida.

Els camions anunciants han fet llevar tothom a les set.

—Byrrh! Preneu Byrrh!

—Formatges Gervais!

Ax-les-Thermes, des de bon matí, estava convertit en un mercat ambulant.

Han sortit els camions a les deu.

El comerç que passa!

Es distribueixen als corredors unes tasses de cacau. A les tasses i les culleretes s'hi llegeix el nom de la casa que l'ofereix.

Passen llista.

L'ex-actor senyor Cazalis crida:

—Falten tres minuts!...

Una senyoreta, bonica de debò, vestida amb una granota d'aviador, es fa retratar amb els quatre espanyols.

Canyardó ens conta:

—Es una casada que es separà del marit, per a seguir la Volta, a Evian-les-Bains. Feia sis setmanes que s'havia casat. Ens fa de padrina.

Realment, a la Volta hi és tot. Fins una casada separada del marit per amor a l'esport. El senyor Desgrange és gran.

La comitiva està ja formada.

Al davant, els operadors de les actualitats cinematogràfiques.

Després, un torpedo amb dos gendarmes.

Després, els corredors, apilotats.

Després, l'auto de *Monsieur le President*.

Després, els autos dels periodistes.

Després, les camionetes de revituallament.

—*Une minute*!... — crida M. Cazalis.

Al cap d'un minut, correm tots, carretera enllà, enduts per l'esport i per la Menta Ricqlès, la crema per al calçat marca *Lion Noir* i les boines Milton.

Tristan Bernard, des d'un balcó de l'Hotel del Casino, ha contemplat, somrient, la sortida.

—*Il s'en fout* — diu un redactor del *Paris-Soir*.

Evidentment.

Nosaltres anirem per turons i muntanyes i per carreteres plenes de pols.

Ell seguirà pel camí pla i asfaltat.

Ho explicarà al diari i tots riurem.

Sense ganes.

Luchon

Luchon, com a població, és altra cosa que Ax-les-Thermes.

Més gran, més bonica, més senyora.

Hi arribem blancs. Hem passat un camí de mil diables.

Ezquerra està nafrat. Ha caigut.

He notat, en tot el trajecte, que el nombre de capellans ha augmentat entre els curiosos. N'he topat dos amb una visera que deia: *Pernod fils*. Bona marca!

A Luchon, dificultats per trobar cambra.

La patrona d'un hotel em fa acompanyar a casa un metge.

—En dies com avui, lloga habitacions. De passada, si estiguéssiu malalt...

Toco ferro.

Per fi, un hotel. El mateix on s'estatja Francis Pélissier. El conec perquè porta el nom brodat al suèter.

Francis Pélissier està indignat.

—Això és un circ, i no una Volta ciclista! En els meus temps...

Francis Pélissier m'explica les gestes dels ciclistes de les Voltes d'antany. Les carreteres estaven materialment intransitables. Els trajectes eren molt més llargs. Fins en 1908, no hi hagué, a les bicicletes, el canvi de marxes. Una calamitat, en una paraula.

—Allò era sofrir!

Francis Pélissier veu la Volta de França com un martiri. Així ho sembla.

No vull portar-li la contrària.

Penso interviuar Tristan Bernard, però llegeixo al *Journal* aquesta declaració seva:

«Gairebé sempre, responc sense cap sinceritat, àdhuc quan em figuro que sóc sincer. Com voleu revelar a una altra persona la manera de pensar íntima que un mateix no coneix?»

Vaig a visitar Canyardó.

Està ensopit.

—Fins ara, els Pireneus no m'han impressionat gaire. El Galibier, als Alps, és pitjor.

Li parlo de ciclisme. Sia perquè no sé endegar prou bé les preguntes, sia perquè el xicot vol reposar-se, la qüestió és que no en trec l'aigua clara.

Té ganes d'ésser aviat a Barcelona, això sí. Ell és d'Olite, en terra navarresa, però si es perd, que no l'hi cerquin. Que el cerquin a Barcelona.

—A propòsit: des de París, s'hi pot anar en avió? — em demana.

En Canyardó en avió!

—Es va ràpid i còmode, pels aires — em diu.

Canyardó és un entusiasta de l'aviació...

Ara ho veig més clar que mai. La bicicleta, per guanyar-se la vida.

Com Joe Jackson, el clown.

Aquest, però, no es cansa i sua menys.

Diguem que el senyor Desgrange tampoc es cansa ni sua massa.

Luchon-Tarbes

L'etapa Luchon-Tarbes és, de les quatre [illegible] Peyresourde i el d'Aspin, a 1,545 metres d'alçària l'un i a 1,489 l'altre, estan com qui diu a tocar.

M'he proposat seguir aquesta etapa ben a la vora dels corredors.

Deixo enrera, en primer lloc, el cotxe de *L'Humanité*. No sé per què, és el que a cada etapa resta a darrer terme.

Els torpedos de *L'Intran* i del *Paris-Soir* ara es deturen, ara corren, passant-se els detalls de l'etapa.

Als cims, augmenta la gent.

Capellans.

Encara més capellans.

Corredors individuals. Els diuen individuals perquè van sols. Millor dit: hi haurien d'anar. El cert és que sempre van a colles.

Gossos.

El xofer m'observa:

—No lladren, ací, els gossos.

No lladren, en efecte. Serà que fins en això ha intervingut la mà sàvia del senyor Desgrange?

Un corredor.

Un altre. Aquest és l'espanyol Montero. Pujant, sembla que balli el xarleston.

Canyardó.

—Apa, *Mariano*!

Sabeu el goig que es sent en poder fer aquest crit a 1,500 metres i enmig de francesos? Cal trobar-s'hi.

De sobte, una camioneta cau a un precipici de trenta metres...

La Volta continua.

Tres homes, allà baix, estan dessagnant-se.

Ja se'ls atendrà. La Volta ciclista a França va fent la seva via.

Recullo en el meu auto un dels ferits. El portaré a l'hospital de Tarbes.

—*Fini le Tour*! — murmura, el pobre.

Es un mecànic ciclista de Bordeus. Dalt el coll d'Aspin, uns camarades li han dit:

—Ets feliç, de poder fer el *Tour de France Cycliste*!

Ell n'estava orgullós.

Aquest home creu, encara, en l'esport.

En passar per Bagnères-de-Bigorre, el públic em fa saber:

—Magne porta onze minuts d'avantatge!

A Tarbes, pregunto per l'hospital. El públic s'amuntega i demana al ferit com es troba.

—*Et Lapétrie*? — pregunta, aquest, al seu torn.

Lapétrie, el corredor, treballa amb ell a Bordeus.

Aquest home creu en l'esport i, a més, en l'amistat.

Tarbes-Pau

No ho digueu...

El ferit d'ahir m'impressionà. No sento enveja de passar avui pel coll del Tourmalet i pel d'Aubisque.

De Tarbes a Pau hi ha una carretera excel·lent.

Tindré temps de visitar Pau, d'assistir a l'arribada dels corredors.

Aquella bogeria de camions i de forçats de la carretera i de la ploma, que serveixen, sota la capa de l'esport, els interessos d'una fantàstica empresa publicitària, que això i no altra cosa és la Volta Ciclista a França, em fastigueja.

La ràdio em facilitarà dades.

La ràdio!

Siguem francs: preferible a la bicicleta. Per un barceloní, és dir molt.

JOAN TOMAS

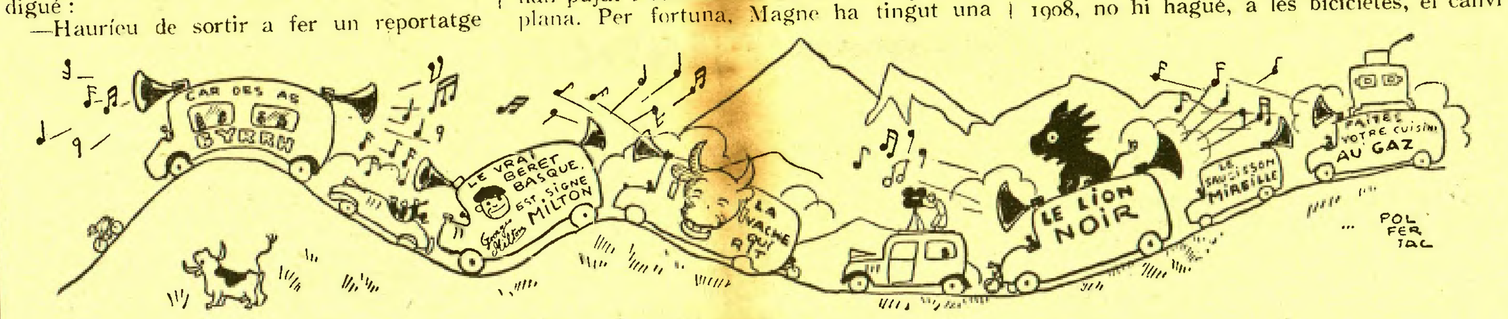

El que se'n diu la Volta ciclista a França, segons «Le Canard Enchaîné»

L'APERITIV

El mercat. — L'altre dijous em vaig deixar caure en una famosa vila del país, situada entre pla i muntanya, més aviat muntanya que pla, en el moment que el mercat estava fent la bullida àlgida. Feia anys que no havia vist un dia de mercat típic, i d'aquest gran esdeveniment setmanal en conservava un record més aviat de fotografia il·luminada dins del to de la literatura naturalista. El mercat em feia l'efecte d'una visió grassa, plena de plomes de gallina i de pells de conill amb un regust de Víctor Català autèntic. L'esperit i la forma del mercat rural eren les coses més admirablement explotades pels escriptors que escriuen quadrets en un estiu refilat i detallista que fatalment anaven a caure amb totes les conseqüències sobre aquell premi de prosa que ha figurat sempre en els jocs florals que s'estimen. I és natural que passés això, perquè el mercat era una barreja de pintoresc decoratiu i de primari, però complet, espectacle de pirateria fenícia, amb tots els trucs, totes les trampes i tota la retòrica que usen els comerciants de primera. Era una mostra típica de la mentalitat que predomina en el país: negoci i estètica, i des d'aquest aspecte resultava un document humà de fàcil captació per la ploma dels aficionats més plens de bona fe que de malícia.

Això no privava que del mercat pengessin unes pomposes filigranes de la més rutilant poesia. Jo recordo aquells porcs adorables, de color de cuixa d'adolescent, que els havien rentat i els havien pentinat de bon matí perquè sota el sol del mercat oferissin als ulls de les persones contemplatives les cansalades més tendres i les cues més ben cargolades del món. Recordo els vedells amb un morro tan vellutat i tan angèlic que a mi em feia pensar en aquelles flongíssimes pastes mallorquines anomenades *quartos*. I sobretot dels mercats d'aquells temps recordo els carros i les tartanes amb la boira d'escanyapits, de vellut i de farigola, i amb el personal vestit amb totes les peces que encara es conserven en els guardarrobes dels teatres per si s'escau representar *Mossèn Janot* o alguna obra d'aquest estil.

Un mercat sense tartanes era una cosa inexplicable, més ben dit era una cosa que no servia per a la bona literatura. Joaquim Ruyra, per exemple, ha escrit sobre els carros i les tartanes fragments de prosa d'aquells que no es poden oblidar, perquè corresponen sense cap dubte als moments més afortunats de la literatura del nostre país.

L'altre dijous, vaig poder constatar que això del mercat poètic, que havia vist anys enrera, ha canviat com tantes coses per posar-se a to amb l'època que vivim; el mercat ha perdut tot el seu vernís de pessebre, per guarnir-se amb les gomes i la pols dels autocars, i convertir-se en un producte híbrid en el qual es barallen les plomes de gallines i les pells de conill de la tradició, amb tots els productes de llauna i amb les samarretes de tanca automàtica anomenada xiraupalau. Vaig constatar que al mercat hi acuden molts menys pollastres que abans i els que s'hi exhibeixen gasten unes crestes d'un coloret trencat, aquell coloret de les galtes dels poetes de suburbi i dels escassíssims diputats radicals que encara no han trobat una [illegible] pollastres, tenen un cert èxit aquelles llaunes de conserva que contenen vedella amb pèsols per a quatre persones. Això és una cosa que a mi em fa tristesa perquè em demostra que si el pagès d'ara és més donat a la fantasia i al progrés científic, no va tan ben alimentat com abans.

Aquelles cotilles pomposes que donaven al cos de les pageses un revingut visigòtic, ja no es remenen pel mercat com en altres èpoques. Ara en canvi es poden apreciar, entre l'aire una mica enze de quatre xais incrèduls, aquestes peces alades i convexes que les carnisseres en diuen *sostens* i que no s'estan de res quant a impudor i calats i cintes de color de rosa. I també es poden apreciar en el veïnatge bucòlic d'un paller a la deriva, les faixes diguem-ne elàstiques i positivament torturadores, que utilitzen les pageses per ballar l'americana de casats el dia de la festa major.

El mercat rural està envaït per tots els invents de la ciència i de la perfumeria barata, en una forma tan estrident, que fins sembla que els alls i les cebes se'n donen vergonya; la joventut usa els gèneres de punt de color i sense mànegues que ara fa tres anys van esclatar a les platges de moda, i que avui dia ja se'ls posen els rabadans del Pireneu per anar a cantar els goigs de la Mare de Déu de Núria. El mercat, en una paraula, semblava que sués coca-cola i pinya tropical com qualsevol carrer sense ofici ni benefici de la Torrassa o del Poble Sec.

La nota lírica, aquella que abans l'acostumava a donar un gitano amb una mona, o un frare que havia penjat els hàbits i feia jocs de mans, la donaven, en el mercat de l'altre dijous, tres sapastres exòtics que amb quatre cassoles i un embut realitzaven un jazz del més pur estil americà. Aquests músics cantaven amb la música de la sardana de *La Santa Espina*, una cançó referent a la llei de contractes de conreu. Era una cançó fresca, amb aquella grandiositat i aquella emoció que té la poesia popular sortida del cap i sense passar per la gramàtica.

Els pagesos, disfressats de gigolós de platja i de diputats del nostre Parlament, escoltaven la cançó dels tres sapastres amb un silenci entre laic i religiós. La cançó i el públic responien d'una manera exacta a l'època que vivim. Un vedell de cinc mesos treia el morro entre les cames de la concurrència; el que no vaig poder esbrinar és si el vedell volia ficar-hi cullerada o si realment veia visions.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

SOMETENISTES
Armes curtes i llargues a preus especials i facilitats de pagament
BERISTAIN, S. A.
Fiveller, 1 — Telèfon 14667
Rambla Flors, 12 — Telèfon 10163

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

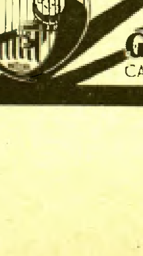
SI ÉS ELÈCTRIC I PER AL VOSTRE AUTOMÒBIL ho trobareu en les millors condicions de preu i qualitat, al
GARATGE ELÈCTRIC
CARRER MOIÀ, 6i8 - (Aribau i Diagonal)

UNA QUIROLOGA A BARCELONA

La Sra. Etta Federn

«...Sembla que el suïcidi es deu a les manifestacions d'una compatriota seva que llegeix l'esdevenidor a les ratlles de la mà.»

(Dels diaris barcelonins)

—No és així, veritat, com us heu figurat la casa d'una nigromàntica?

—No, senyora...

Efectivament, en aquest pis clar i obert de Sant Gervasi, no hi ha res de misteriós ni d'estrany. En va cerca el meu ull l'encens, la flama misteriosa, fumeroles a l'aire... A la paret, un immens retrat de Beethoven: la fotografia de la seva màscara mortuòria (la de debò, la que tant coneixem i que és retocada; aquesta sembla un cap de l'antic Egipte o Xina i només expressa una cosa: sublim dolor). Uns quants objectes d'art, de gust exquisit, i llibres. Molts llibres, vora la paret. Poetes alemanys, les obres de Rathenau, Lao-Tse... I després, modestament a part, sense cridar l'atenció, vint-i-vuit volums: l'obra completa de la nostra interlocutora (què, efectivament, no té res de gitana que diu l'esdevenidor, ni de nigromant).

Etta Federn

—L'any 29—li dic—, quan encara no sabia que un dia tindria el gust de conèixer-ne l'autora, vaig llegir tot transportat la vostra al·lucinadora biografia de Rathenau... Llavors, no hi havia encara la de Harry Kessler, que no m'agrada tant... I ara, sabent que els diaris al·ludien a vostè, encara que no donaven el nom, i que uns amics em varen explicar com va ésser precisament vostè que ho intentà tot per a retenir aquest pobre noi alemany el suïcidi del qual va servir de base a informacions una mica sensacionalistes i falses...

—Prou. No en parlem més... Estic morta de les angoixes d'aquests últims dies. Ací teniu les cartes del noi que us aclariran aquest trist cas. Per a mi, que conec tota la seva família, és més que un fet divers. I ara, la seva pobra mare que no li vol sobreviure... Parlem d'altres coses, més interessants. De literatura...

—O de les mans, senyora, que sabeu analitzar... A Barcelona, ja teniu fama... A l'Institut Psicotècnic parlen de vós. I persones conegudíssimes a Barcelona em varen lloar les vostres anàlisis. L'esdevenidor interessa a tothom..

La senyora Etta Federn, natural de Viena, casada dues vegades a Alemanya, i avui una cinquantenària de cabells blancs, que ha vingut a Barcelona per a reposar-se d'una vida activa, molt activa, intel·lectual i literària, m'interromp amb un accent enèrgic a la veu:

—No, l'esdevenidor, no! Tan difícil com és fer compendre a la gent que es pot estudiar i fins «interpretar» les ratlles de la mà sense ésser nigromant... Teniu-vos-ho per dit d'una vegada: per les ratlles de la mà no es pot llegir més que el caràcter, com el grafòleg llegeix entre les ratlles de l'escriptura...

—La vostra anàlisi de la mà és doncs una anàlisi científica?

—No sóc tan pretensiosa que em reclami d'una ciència. Mireu: us explicaré com vaig arribar a interessar-me per les ratlles de la mà. Jove, als dotze anys, estava malalta... Tenia malenconia... Ja em compreneu: els psicòlegs ho anomenem pubertat, crisi puberal... Els metges d'aleshores només coneixien un remei: ficar-me al llit i «deixar que li passi això». M'avorria molt, ja podeu pensar-ho. Avorrida, em fixava en les ratlles de la meva mà, per a passar l'estona, i després, en les ratlles de les mans d'altri, de totes les persones que vaig conèixer des d'aleshores...

—I em sembla que en vàreu conèixer força, i d'importants, jutjant a base dels llibres dedicats que veig en aquests prestatges.

—Rilke... Rathenau... Els coneixia molt. L'escriptora alemanya Gabriela Reuter... El danès Bang... I tants d'altres... Tinc, efectivament, tota una col·lecció de fotografies de mans d'artistes conegudíssims. Heus ací la mà dels pintors Liebermann i Slevogt. (I la senyora Federn em treu una sèrie de fotografies interessants, sobretot de mans i més mans; de violinistes, d'escriptors, d'escultors.)

—De manera que amb la fotografia ja sabeu analitzar la mà...

—I ca! — diu la resposta pletòrica de temperament —. Només és un recordatori. No em serveixen tampoc les impressions del pam que quiròlegs (i no quiromàntics, per Déu!) solen fer de vegades. Jo he de veure la mà tal com és en la realitat; tal com viu i gairebé diria com «respira».

—Teniu potser signes fixes — pregunto a la senyora Federn — que us permeten endevinar les coses?

—No, senyor. Ni la grafologia és deixar-se impressionar per la «interpretació dels signes». Cal anar de dret a la impressió total, sense oblidar naturalment els detalls.

Em condueix a la seva taula de treball. Té una anàlisi «en màquina». A la màquina d'escriure, s'entén, que és l'únic instrument d'aquesta germana moderna, tan moderna, de les nigromants d'antany. Està escrit en alemany. Es l'anàlisi de la mà d'un conegudíssim metge-psiquiatra barceloní.

—Aparteu-vos — em diu la veu enèrgica de la senyora Federn —. Tota anàlisi és un secret. Terceres persones no n'han de fer res.

M'assabento de mica en mica que la senyora Federn ha fet de l'anàlisi de les mans un passatemps. («Ara, és clar, com que no puc esperar que a Alemanya em publiquin els llibres, tinc més temps per a dedicar-me a anàlisis», em diu). Viu a Barcelona, un xic retirada del món, des de l'any 1932. Es considera, però, desterrada de l'Alemanya de Hitler. No pensa tornar-hi, perquè no creu que les coses canviïn aviat. La senyora Federn, en això, és pessimista. Es clar que aquest pessimisme no el treu de les cartes o de les ratlles de la mà. (Cartes sí, que n'he vist a casa seva, posades sobre una taula: «Heus ací la nigromant!», li deia triomfant. Quina no fou la meva decepció en veure que es tractava d'un senzill *jeu de patience*!)

—Sols aquests dies, quan per les excitacions d'aquest fet tràgic — diu — sóc incapaç de treballar, m'he refugiat en aquest joc. Passo el meu temps amb l'educació dels meus fills — un té disset, i l'altre només deu anys — i estudiant castellà. També, una mica de català. Vaig a conferències en català, i fins vaig sentir un mallorquí que parlava un català tan suau, tan dolç com si fos el mateix Ramon Llull... Però encara em manca molt d'estudi. El castellà, ja el parlo bastant bé; el català, només l'entenc...

[illegible] sar aquell desdeny pel català que em molesta en tants estrangers. D'una senyora amb la carrera de Filosofia i Lletres, en veritat, no podríem esperar altra cosa.

Es hora de marxar. Li poso, doncs, ara per ara, una última pregunta:

—Us va molestar aquesta al·lusió absurda dels diaris? Es clar que el vostre nom no hi sortia...

—Puc contestar-vos amb un *sí* i un *no*. Em va molestar una mica, perquè vós sabeu, i la mare del difunt (que també hi era) us ho pot assegurar, que el meu paper és completament clar. Jo només, com sempre, sostinc la gent: amb diners, amb consells, fins amb les meves anàlisis — gairebé sempre optimistes — de la mà. Al jutjat, si em demanen, podré aclarir els fets. La mà d'aquest noi suïcida no l'he vista mai. Estic segura que si l'hagués poguda veure, *això* no hauria pogut passar...

Penso, en aquest moment, en el que em deia, fa poc, una advocada barcelonina sobre la senyora Federn: «Sabeu, és el cònsol no-oficial de tots els emigrats alemanys...» Efectivament, ho és, en jutjar-ho per la gent que vaig conèixer a casa seva; hi freqüenten molts intel·lectuals, emigrats o no emigrats, alemanys, hongaresos, catalans i castellans. Tots els dissabtes, la senyora Federn, que és autora, entre tantes coses, d'un *Volksbuch* sobre Goethe i d'un llibre-comentari al seu *Faust*, reuneix a casa seva gent interessant. Es llegeix el *Faust*, i la il·lustre escriptora comenta el text.

En sortir, m'invita a aquestes sessions i em revela un secret (que sóc massa indiscret, potser, de revelar al públic): està preparant una sèrie d'anàlisis de les mans de catalans il·lustres. Ja té en preparació l'anàlisi d'aquest gran artista amb qui la reuneix la mateixa gran admiració per Beethoven: Pau Casals. El mestre Casals li va concedir una extensa entrevista, i l'Arxiu de la Ciutat obtindrà una còpia d'aquesta anàlisi. No tenim el dret, ni la senyora Federn, ni jo, de publicar res sobre aquesta entrevista i l'anàlisi; però puc assegurar que la moderna escriptora-quiròloga sembla haver ben vist la personalitat del gran violoncel·lista fins als trets més íntims de la seva ànima...

OLIVER BRACHFELD

Mirant a fora

El Dr. Engelbert Dollfuss

Les fotografies, i més encara el cinema, ens havien fet conèixer la petita estatura i l'aire vivaç del doctor Engelbert Dollfuss, canceller d'Austria, assassinat la setmana passada pels nazis.

Dollfuss descendia d'una família alsaciana establerta de fa generacions a Austria. Nascut en 1892 en un poble on els seus pares es dedicaven al conreu de la terra, el rector s'adonà de les qualitats d'aquell fill d'uns feligresos seus i pensà que faria un bon eclesiastic. Però Dollfuss no tenia la vocació; amb tot, conservà en la seva vida de laic una pietat fervent.

A causa de la seva petita estatura no va fer el servei militar; però, en esclatar la guerra, s'allistà, combaté més de quaranta mesos en el front italià i tornà de la campanya fet un tinent de caçadors.

Aleshores anà a Berlín a seguir uns cursos d'economia política i, fill d'uns modestos muntanyesos, hagué d'exercir petits empleus per a poder viure.

De retorn a Austria, es dedicà de ple a l'organització dels sindicats agrícoles. En tres o quatre anys féu una brillant carrera administrativa: president de la Cambra agrícola, president de la Comissió de ferrocarrils, ministre d'Agricultura. Quan mossèn Seipel, malalt, hagué d'allunyar-se de la vida política, el president Miklas el cridà a la cancelleria.

La qüestió que l'interessava primordialment era la independència d'Austria. Els nazis no havien de perdonar-li-ho.

Suportava gairebé tot sol la feixuga càrrega del poder. No sols era canceller, sinó ministre d'Afers estrangers, de l'Interior, de la Defensa nacional, d'Agricultura...

* * *

L'estiu de l'any passat, Mussolini l'havia invitat de passatger en el seu yacht. Damunt l'amarguíssim Adriàtic, Dollfuss exposava al dictador italià les dificultats interiors i exteriors del seu país. Tot d'una, la seva elocució empitjorà, la suor li espurnejava al front.

—Perdoneu-me...

I — que vagi a can Taps el protocol —, Dollfuss tingué el temps just d'arribar a la barana.

—Es que governo un país que ja no té marina — digué amb un pàl·lid somriure, el canceller.

John Dillinger i el seu successor

Després d'haver matat quinze persones, robat aquells deu milions i mantingut durant [illegible] mic públic n.º 1», ha estat caçat a trets davant la porta d'un cinema de Chicago, com han explicat els diaris.

I ara — ja que els americans no poden estar-se d'atorgar jerarquies —, qui serà el nou enemic públic n.º 1?

La vox populi *designa per a aquest lloc de compromís un tal Baby Face Nelson (Nelson de cara d'infant). Es un home petitó, que compensa la seva inferioritat física — 1 metre 54 — amb una punteria meravellosa.*

La seva tasca està clarament definida: trobar la misteriosa xicota vestida de roig que ha denunciat Dillinger a la policia. Aquesta «xivatada» li ha valgut 15,000 dòlars, però ha violat totes les lleis del gangsterisme. No serà res d'estrany que qualsevol dia llegim que l'han trobada, foradada com una torradora... si és que la tal dona existeix i no es tracta d'una simple invenció de la policia per tal de despistar la venjança dels amics de Dillinger.

Diversió

Ha causat sensació el gest de Tardieu, que posava el govern francès en la imminència d'una crisi de difícil solució. Quins mòbils haurà tingut?, es demanava tothom.

Els amics de Tardieu no hi han vist res més que una manifestació del seu temperament: sempre li ha agradat exasperar els seus adversaris.

Quan per segona vegada es presentà per la circumscripció de Seine-et-Oise, no era mai tan feliç com quan donava un míting davant de tot de socialistes i de comunistes. L'escàndol desencadenat, Tardieu esperava que s'acabés amb el seu somriure sorneguer.

Un dia, tot just acabava el preàmbul del seu discurs en un míting, un espectador l'interpel·là:

—Primerament, encara no ens has donat compte del teu mandat!

—No he de donar compte d'un mandat als que no m'han votat — replicà Tardieu.

I quan s'apaivagà la tempesta d'improperis provocada per aquesta resposta, Tardieu reblà el clau:

—I, a més a més, quan estic elegit, no he de donar compte de res; durant quatre anys, l'amo sóc jo.

L'escàndol es multiplicà per deu, i Tardieu es divertia follament...

El palau encantat

Tot castell anglès que s'estimi té, almenys, un fantasma. Naturalment, el que fou palau reial escocès de Holyrood, a Edinburg, no s'escapa de seguir la tradició, tant que, segons sembla, té més d'un fantasma.

El més il·lustre és el de la pròpia Maria Estuard; però el més sorollós és el de Rizzio, ex-favorit de la reina que fou mort al llit pel segon marit d'aquesta, Darnley. El fantasma de Rizzio, però, no es dedica a gemegar i remoure cadenes; generalment s'entreté sacsejant el llit de la cambra reial, baldament hi dormi una persona de sang reial.

Ara, a l'estiu, que té lloc la season *escocesa, els reis la inauguren i l'encoratgen* (buy british!), *i llur residència és Holyrood House.*

Com preguntessin a Jordi V què tal havia passat la primera nit al castell, respongué:

—Excel·lent! Rizzio deu haver-se limitat a bressar-me.

2 D'AGOST DE 1914 - 2 D'AGOST DE 1934

Dues dates paral·leles

Avui es compleixen vint anys del dia nefast en què començà la més gran destrucció d'homes i devastació de coses que la història ha registrat mai.

Si en comparació amb l'eternitat vint anys són una quantitat negligible, en la vida dels homes, en canvi, compten per alguna cosa, i per això els ensenyaments de la que Guglielmo Ferrero ha definit de «guerra hiperbòlica», haurien hagut de tenir un valor positiu. Però, malauradament, el que passa en aquests moments a Europa fa pensar que la tràgica lliçó no hagi servit de res.

und Handels-Zeitung.

Dienstag, 28. Juli 1914.

Die Kriegserklärung an Serbien.

Wir erhalten 6½ Uhr abends das nachstehende Telegramm:

Wien, 28. Juli.

Eine Extraausgabe der offiziellen „Wiener Zeitung" im amtlichen Teil enthält folgende Bekanntmachung:

Kriegserklärung.

Auf Grund Allerhöchster Entschließung Seiner K. und K. apostolischen Majestät vom 28. Juli 1914 wurde heute an die Königlich serbische Regierung eine in französischer Sprache abgefaßte Kriegserklärung gerichtet, welche in deutscher Uebersetzung folgendermaßen lautet: Da die königl. serbische Regierung die Note, welche ihr vom österreichisch-ungarischen Gesandten in Belgrad am 23. Juli 1914 übergeben worden war, nicht in befriedigender Weise beantwortet hat, so sieht sich die K. und K. Regierung in die Notwendigkeit versetzt, selbst für die Wahrung ihrer Rechte und Interessen Sorge zu tragen und zu diesem Ende an die Gewalt der Waffen zu appellieren. Oesterreich-Ungarn betrachtet sich daher von diesem Augenblicke an als im Kriegszustande mit Serbien befindlich.

Der österreichisch-ungarische Minister des Aeußern

Graf Berchtold.

La declaració de guerra d'Austria a Sèrbia

Aquell maleït 2 d'agost de 1914 va començar la matança que havia de costar deu milions d'homes, la majoria dels quals encara no coneixien la vida. Pobres víctimes que es sacrificaren amb l'esperança de fer millor el món, abolir les guerres, destruir els militarismes i instaurar la justícia i la llibertat dels pobles!

Tals foren, en efecte, els grans ideals en nom dels quals fou llançada la humanitat a la lluita. Esguardem ara l'actual situació europea i preguntem-nos si aquelles víctimes s'oferiren útilment en holocaust.

* * *

Ja ha quedat fora de discussió el tema de les responsabilitats de la guerra, tant des del punt de vista moral com del jurídic.

Alemanya, des dels acords colonials d'Algeciras en 1905 i de [illegible] Guillem II no podia permetre cap confiança en una pau gaire llarga.

Des de la guerra del 1870, Europa estava dividida en una triple i una doble aliança; la primera comprenia Alemanya, Austria-Hongria i Itàlia; la segona, França i Rússia. Aquesta doble aliança recolzava en l'*entesa cordial* entre les dues nacions que la formaven i la Gran Bretanya, aliada amb el Japó. Així s'havia aconseguit un equilibri el fi del qual era mantenir la pau.

Un país on s'era ben lluny de pensar en el tràgic destí que li esperava, era França. La fi del boulangisme havia significat l'extinció de les idees revengistes; el desenllaç final de l'afer Dreyfus havia donat el cop de gràcia a la política reaccionària que predicava el bel·licisme; la influència dels pacifistes com Jules Simon, Jean Jaurès, Frédéric Passy, Detournelles de Contant, havia augmentat considerablement i els bel·licistes bulevarders, amb Deroulède al cap, havien passat a segon o tercer rengle.

* * *

El 28 de juliol de 1914 tingué lloc a Viena una entrevista decisiva entre l'ambaixador rus, Schebeko, i Berchtold, ministre d'Afers estrangers d'Austria. Poc després, Austria declarava la guerra a Sèrbia i l'endemà començava el bombardeig de Belgrado. Aquest fet convertí en desesperada la situació europea.

Però Austria no sols havia mobilitzat contra Sèrbia, sinó també contra Rússia, i havia rebutjat sistemàticament, sota la influència d'Alemanya, totes les proposicions de conciliació. Malgrat tot, Anglaterra i Rússia continuaren llurs esforços per a un arranjament. Grey i Sasonoff, ajudats per Viviani, treballaren en aquest sentit, demanant a Austria que s'acontentés amb l'ocupació de Belgrado i dels territoris veïns com a penyora, en espera d'un acord satisfactori per a les seves exigències. El rei Jordi, en un telegrama al príncep Enric de Prússia, deia: «Que Guillem esmerci la seva gran influència per a decidir Austria a acceptar aquesta proposició. Fent això, provarà que Alemanya i Anglaterra treballen plegades per a impedir el que seria una catàstrofe mundial.»

Però tot fou endebades, i a despit del nombre considerable de telegrames bescanviats entre Londres, Berlín, Viena, París i Roma, Austria no donà curs a la proposició de Grey i Sasonoff, vivament sostinguda pel rei Jordi.

Rebutjada aquesta, se n'elaborà una altra, la de Viviani, en la qual encara es feien concessions més àmplies. Si Austria deturava la marxa de les seves tropes pel territori serbi i acceptava que les potències europees examinessin les satisfaccions que Sèrbia donava a Austria-Hongria, Rússia es comprometia, malgrat l'ocupació de Belgrado, a adoptar una actitud d'espera. Com que aquesta fórmula, igual que l'altra, no rebé cap resposta per part del govern de Viena, el 31 de juliol començava la mobilització russa.

* * *

Un altre episodi val també la pena de recordar. El 29 de juliol, Bethmann-Hollweg, canceller d'Alemanya, preguntava a l'ambaixador anglès si el Regne Unit es mantindria neutral, en cas de conflicte europeu, tot i aquestes condicions: 1, Alemanya no s'apoderaria de cap província francesa, però no assegurava res quant a les colònies franceses; 2, Alemanya respectaria la neutralitat d'Holanda si els altres també la respectaven; 3, les operacions militars de què Alemanya podia tenir necessitat en territori belga depenien de l'actitud de França.

Grey rebutjà netament aquestes audacioses proposicions i, algunes hores després, els ambaixadors alemanys a París i a Sant Petersburg eren encarregats de remetre, als governs prop dels quals estaven acreditats, dos ultimàtums. Rússia era invitada a «suspendre en el terme de dotze hores tots els preparatius de guerra contra Alemanya i Austria-Hongria», i França tenia divuit hores de temps per a dir «si restaria neutral en cas d'una guerra russo-alemanya». Aquests ultimàtums, l'un tramès a Sant Petersburg a mitja nit, i l'altre a París a les set del vespre, van causar una sorpresa general, ja que encara duraven les negociacions i no s'havia produït res que pogués motivar unes mesures tan brutals.

Contemporàniament a l'ultimàtum, eren concentrades forces alemanyes a Metz i a Thoinville, i algunes patrulles alemanyes havien entrat en territori francès. René Viviani, cap del govern, decidit a tota costa a mantenir la pau, ordenà que la frontera francesa fos reculada deu quilòmetres.

La declaració de guerra d'Alemanya a França i a Rússia era feta el 3 d'agost a les set del vespre, però a darreres hores del 2 la frontera francesa ja havia estat passada i s'iniciava la invasió de Bèlgica.

* * *

Com és natural, hi havia un viu interès a saber quina seria l'actitud d'Itàlia, la qual fins aquell moment, tot havent pres part activa en les negociacions, no havia fet saber quina fóra la seva conducta en cas de guerra. Cal dir que a Roma no havien causat massa sorpresa els esdeveniments que es descabdellaven. Ja un any abans, el comte Berchtold, per mediació del baró Macchio, ambaixador de la doble monarquia a Roma, havia proposat a Giolitti, cap del govern italià, i al marquès Di San Giuliano, ministre de l'Exterior, un pla de guerra contra Sèrbia i una nova sistematització balcànica. Giolitti i Di San Giuliano, no sols no s'hi adheriren, sinó que recomanaren al govern austro-hongarès que s'abstingués d'actuar contra Sèrbia.

A Roma, doncs, es va veure de seguida que l'atemptat de Serajevo era el *casus belli* esperat per tal de posar en pràctica [illegible] Giolitti ja no fos president del Consell, havia comunicat a Berlín i a Viena que Itàlia, no trobant *casus foederis*, es proclamava neutral. I això no solament pel tractat de triple aliança que només preveia el cas defensiu, sinó també en virtut d'un acord secret franco-italià, obra mestra diplomàtica de Camille Barrère, que establia la neutralitat dels dos països en cas de guerra contra un d'ells.

No sabem si la història dirà mai que la neutralitat italiana decidida pel govern trobà alguna oposició entre els alts graus de l'exèrcit. Un grup de generals, al cap dels quals hi havia Brusati, ajudant de camp del rei, feren pressió en l'ànim de Víctor Manuel III perquè decidís la intervenció, ja que la Constitució italiana, en el seu article 5, després abolit, concedia al rei la prerrogativa de «declarar la guerra i fer la pau». Però Cadorna féu compendre al rei que la gran majoria de l'oficialitat no veien amb bons ulls la lluita contra França i al costat d'Austria. Les vacil·lacions del rei s'acabaren després d'una llarga conversa amb Giolitti.

I així, l'única nació llatina que tenia compromisos amb els Imperis centrals, pogué infringir-los quan aquests l'empenyien a una acció que li repugnava i era contrària als seus interessos. Tothom sap ja quin fou el camí que seguí Itàlia el 24 del maig següent.

* * *

Han passat vint anys després de tot això que acabem d'explicar. La data ha estat recordada en tot el món, àdhuc per certes analogies entre el juliol d'aquest any i el de 1914.

A despit que les conseqüències de l'immens conflicte són encara generalment sentides, hi ha qui, amb un cinisme criminal, gosa parlar de guerra.

D'ençà que la guerra s'acabà, s'han estipulat molts tractats, però ja molts d'ells han donat proves de no ésser gaire més sòlids que els existents abans de 1914.

Com en aquest any la guspira que calà foc a Europa sortí de Viena, avui, també provocat a Viena, hi ha hagut un moment greu que ha fet témer per la pau. Enguany, com en 1914, veiem Anglaterra i França estretament unides treballant per tal de mantenir la pau. Si altra vegada fracassessin llurs esforços, avui, que les coses són ben diferents, les dues grans nacions no deixarien d'imposar llur voluntat. I la humanitat els ho tindria en compte.

TIGGIS

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

CUPÓ REGAL

Solament per un mes i perquè tothom pugui conèixer els nostres treballs, fem una ampliació completament gratis a tot aquell que ens trameti una fotografia i

60 cèntims en segells de Correus

CASA ROTCEN

Apartat de Correus 445

VALÈNCIA

Preus increíbles per a professionals

EL CINEMA

Personatges i fantasmes

Des del punt de vista del lector, el novellista sembla procedir sintèticament, és a dir, que partint d'unes dades indeterminades, és per la successiva acumulació de trets característics que l'autor aconsegueix dibuixar amb una precisió creixent els seus personatges. El gran novellista, naturalment, serà aquell que sap mantenir entre tots aquells trets successius, aquella coherència que, sense confondre's amb una lògica estàtica que confondria el material ondulant i per sempre divers de la vida, tanmateix reuneix totes les actituds sentimentals d'un personatge sota un mateix accent fonamental que ens dóna la garantia que ens trobem efectivament fit a fit amb un personatge, amb tota l'opacitat que resulta de la seva corporeïtat, i no davant d'un fantasma segregat per una imaginació incontrolada, amb tots els caràcters d'una aparició transparent i volàtil.

Si voleu, en un film quan és realment bo, i solament en aquest cas, les coses no semblen pas marxar d'altra manera. Podríem dir que el curs de la cinta explica els personatges, augmentant-ne més i més la densitat i coherència psicològica. Solament que cal ací remarcar una diferència. Aquesta diferència consisteix en el fet que el punt de partida, el que podríem dir-ne el primer moment, no és, ni de bon tros, tan indefinit com succeeix en la novella, ja que en el film, tot seguit i de cop i volta, els personatges ens són presentats en tota la seva fesomia corporal, fesomia que es revela sempre carregada de precisions morals. Des del primer moment, *veiem* el personatge, i aquesta primera intuïció pot ésser simplement visual, però no per això exclou la possibilitat que l'espectador, d'una manera tan inevitable com espontània i inflexible, basteixi una hipòtesi sobre l'ésser i les maneres d'aquell personatge que comença a gesticular davant d'ell, damunt la pantalla.

Això és precisament el que hem admirat tantes vegades en els grans realitzadors. Aquest cop d'ull de què fan prova en seleccionar entre una pila d'aspirants el que més s'ajusta a la fesomia moral del persona de l'intèrpret depèn l'èxit del personatge. Exit aquest que s'afirma en el curs de la pellícula, mai en començar, ja que aleshores solament tenim un cap del problema: l'intèrpret plantat davant de nosaltres amb totes les seves característiques físiques, dibuixades encara amb aquelles precisions que amb tanta finesa vénen a afegir-hi el gest en primer terme i, en un terme no gens negligible, la indumentària. Aleshores veiem si l'aparença en qüestió obeïrà a aquella llei de coherència a què alludíem i que ha de fer d'ella una persona de veritat en la qual podem reconèixer-nos, com succeeix en els bons films, o bé, movent-se deliberadament en l'arbitrari, no ha d'aconseguir sinó la transparència d'una ombra sense consistència, sense engranatge possible amb la realitat del cor i de l'esperit, com succeeix malauradament en tants films dolents.

I heu-vos aquí el que succeeix tantes i tantes vegades. Aquella persona que en començar s'ha imposat amb tot el pes de la seva presència, l'hem acceptada tot disposant-nos a concedir el nostre interès a les seves incomptables peripècies, tot de cop, s'esfuma, us decep cruelment, comença a contradir-se i a obrar d'una manera gratuita i us dóna fins a l'evidència la sensació de la seva inexistència. Quan això és experimentat amb més acuïtat és en el cas tan i tan freqüent dels films normals que es desenvolupen dins els cànons de la versemblança i en el respecte de la psicologia acceptada, però que comporten, obligats a sotmetre's a les exigències dels productors, un final convencional que ve a desnaturalitzar les millors intencions del realitzador.

El cas era freqüent abans de pellícules llençades amb dos finals. Un de sincer, d'acord amb la inspiració inicial del productor, i l'altre ajustant-se a la còmoda sensibilitat d'un públic fàcil. Recordem ara *La terra de tots, El destí de la carn* i *Anna Karenina*. I quantes vegades, admirablement ben impressionats per un film, hem deplorat no haver sabut anar-nos-en a temps, abans que les concessions que al final cal fer al públic no vinguessin a atemptar contra la veritat dels tipus i la sinceritat de les situacions. Succeeix que la cosa taiment el film allí on aquest comença la divagació obligada per l'esperit de les conveniències.

Dorothea Wieck

I que consti que no estem pas contra els fantasmes i els drets d'una imaginació descordada del tot, però volem que els fantasmes ho siguin de debò i obeeixin doncs a les regles del seu món estrany, regles que per no tenir res a veure amb la lògica, no per això són absents d'aquelles condicions que regnen despòticament en el món de l'art.

El que és ben insuportable és mesclar ambdues coses i després d'haver presentat una aparença de carn i ossos movent-se en un marc realista d'una manera perojativa, on tot té la justa proporció del món quotidià, ignorar, per incapacitat o per conveniència, els camins legals de la tècnica dramàtica.

El que caldria considerar, i valgui això com un apartat en el present article, és fins a quin punt les característiques físiques de les grans *vedettes* cinematogràfiques determinen la naturalesa dels *scenarios* que interpreten, ja que hem de suposar que a Hollywood és un cas molt freqüent el consistent a elaborar un argument pensant ja per endavant en l'actor o actors que l'han d'interpretar.

Figures com Clive Brook, Ronald Colman, Diana Wynyard, Joan Crawford, Greta Garbo, han d'ésser sens dubte els puntals bàsics de mantes històries cinematogràfiques que tracten de posar en la màxima evidència les característiques psicològiques que el vulgus atribueix a aquestes personalitats. Es un procediment en la creació artística que té els seus precedents en el camp del teatre, per bé que, en el cinema, per allò que hem dit de la identificació total de l'intèrpret amb el rol, identificació incommovible i definitiva, el procediment prengui incomparablement una volada molt més gran.

JOSEP PALAU

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinada
SEIENT, UNA PESSETA

CURIOSITATS MUNDIALS
ELS PEIXOS DE COLORS
Dibuix
LA VOLTA CICLISTA A FRANÇA
NOTICIARI FOX SONOR
Enterrament del Canceller Dollfuss
ELS JARDINS DE PAN
Catifa Màgica de Movietone

CINE SONOR
Planta baixa i primer pis
Unic en barriada populosa de Barcelona
PREU: 16 MIL PESSETES
Urgeix vendre'l per assumptes de família
Escriure: «Mirador», núm. 132

COLISEUM

PANORAMA

El primer film de gravats animats

Alexandre Alexeieff i Claire Parker han fet un film de gravats animats, innovació curiosa de la qual val la pena de parlar.

Fins ara, Alexeieff era conegut pels bibliòfils com a gravador ilustrador d'edicions de luxe; s'havia dedicat especialment a ilustrar obres russes. Citem, només de passada, unes *Animes mortes* de Gògol. Més de passada encara, citem unes ilustracions per a un *Quixot* que és molt fàcil que no aparegui mai.

Alexeieff ha volgut fer una obra d'art, trobant que costava de donar aquest qualificatiu a un film, que és fabricat per un gran nombre d'individus, entremig dels quals poques vegades reïx a imposar-se la voluntat del creador, lligat a massa servituds de tots els ordres.

La idea primera del procediment d'Alexeieff era la d'un quadro retocat a cada imatge, però cap tècnica pictòrica coneguda no permetria els milers de retocs necessaris. Aleshores l'home s'ha enginyat a trobar una matèria plàstica i alhora resistent, disposada sobre un gran bastidor i amb la qual compon el que vol i ho modifica a mà, segons les inflexions d'un moviment vivent, si es tracta d'un personatge que es mou.

No es tracta solament, com en els dibuixos animats, de transformacions de taques i de línies. Si la importància dels desplaçaments sobre la superfície de la imatge varia seguint la cadència dels moviments, convé d'afegir que el menor desplaçament modifica l'aspecte dels objectes en perspectiva, corregeix la il·luminació i les ombres, determina canvis de volum. Un pas de negre a blanc exigeix, per exemple, vint-i-dos matisos de gris.

Amb aquest procediment, que no vol presentar a l'espectador una successió d'imatges immòbils, Alexeieff i la seva col·laboradora Claire Parker han fet un film que dura mitja hora i els ha costat un any de feina. I això que diuen que, a comptar pel metratge produït, l'elaboració d'aquests films és més ràpida que la dels de dibuixos animats.

Es tracta d'un film inspirat en *Una nit al Mont Pelat*, de Mussorgsky: escenes de

Del film d'Alexeieff

sàbbat, bruixeries, encanteris, metamòrfosis, etc., que tenen lloc al Mont Pelat, prop de Kiev, fins que l'alba esvaeix les tenebres d'una nit allucinant.

Una altra qüestió delicada en aquests films, és la sincronització musical. A cada moviment que l'autor imprimeix al seu quadro, ha de guardar la memòria i el sentit rítmic del que precedeix i del que segueix.

Sens dubte que aquest film haurà interessat molt als comptats espectadors que l'han vist en ocasió d'ésser presentat al Museu Pedagògic de París. Però — i Alexeieff no s'ha proposat altra cosa —, films així no poden sinó ésser una temptativa, tan reeixida com es vulgui, d'un artista doblat d'artesà, que es rebella contra el treball industrialitzat. No poden pas, tot i la curiositat que puguin desvetllar, segar l'herba sota els peus del cinema *d'argument*, tal com està establert, el qual, malgrat tots els inconvenients i servituds, compta amb bon nombre d'autèntiques obres d'art.

L'afició reformista

Declaracions d'un productor americà a propòsit del nou rigor de la censura americana:

—Es aquest un tema dels més greus. Com ha dit el mateix Will Hays, «cada americà s'ocupa de dos afers, els seus i els del cinema». Ja hem arribat al cicle de la censura; aquesta mena de cicles es presenten de tant en tant. Ara que hem sortit del de la prohibició, els americans, entre els quals abunden els reformadors professionals, han de buscar-se un altre camp d'activitat: el cinema els ha sembla indicadíssim.

El concurs de films a l'Exposició internacional de Venècia

A les festes que cada dos anys s'organitzen a Venècia, al cinema no li era reservat un gran paper. Però aquest any s'ha organitzat un concurs internacional, en el qual cada país trametrà les seves millors produccions. Al mateix temps, es celebrarà una reunió, també internacional, de postors en escena.

Anglaterra concorre amb *La vida privada de Don Juan*, entre altres produccions. Alemanya presenta al concurs: *Al fi del món, L'Alemanya d'ahir i d'avui* i *Les finances de l'arxiduc*, film aquest darrer que reconstitueix l'època de 1900. Austria tramet igualment un film d'aquesta època: *Mascarada*, dirigit per Willy Forst, autor de *La simfonia inacabada*. Itàlia presenta *La signora di tutti*, de Max Ophüls, el realitzador de *Liebelei*. Txecoslovàquia concorre amb *Extasi*, de Machaty. Entre els films amb què França entra en la competició, esmentem *El paquebot Tenacity, L'escàndol, Amok* i *El creuer groc*.

—I cap film espanyol?

—Vostè dirà...

MARIE DRESSLER

Tenim davant dels ulls una biografia comercial i americana, completíssima, de la gran artista que acaba de morir: Marie Dressler. Es d'aquestes biografies tirades en ciclostil i traduïdes a tots els idiomes que els departaments de publicitat de Hollywood escampen per tot el món.

Com a bona biografia comercial, aquesta ens presenta Marie Dressler com un personatge perfectament grotesc. Els grans murris de Hollywood, que *coneixen* el públic, es veu que van dir-se:

Marie Dressler

—Cal fer-li una *figura*, a aquesta Marie Dressler...

I aleshores, tot és explicar que de joveneta, la que havia de convertir-se en una tan gran actriu, era una figura lletja, grassa, ridícula. Que els seus debuts consistiren a fer riure tota una reunió en una festa de família, a base d'entrompassar i caure grotescament en plena reunió. Que, més tard, la seva primera aparició en un escenari fou amb motiu d'una festa benèfica, en la qual, la petita Leila Koerber, més tard Marie seu pedestal sense descompondre l'actitud *artística* que li havia recomanat la seva mare...

Passats els seixanta anys, Marie Dressler va triomfar al cinema, precisament en plena època de la glòria del *sex-appeal*. Després d'una vida de successos fugissers massa brillants en el món del music-hall i de l'opereta, Marie Dressler, repetidament refusada pels magnats de Hollywood, obtenia, gràcies a la intervenció d'una antiga amiga seva — Miss Marion, autora d'arguments — un èxit sorollós en la versió cinematogràfica d'Anna Christie, l'obra de O'Neil, en la qual Greta Garbo féu de *vedette*.

A partir d'aquest moment, Marie Dressler, ja d'una edat més que madura, entrava amb un peu segur en el món de la glòria cinematogràfica. Fins aquesta edat, l'extraordinària actriu no aconseguí equilibrar la seva situació econòmica, i ara l'hem vista morir en la seva casa — la primera casa pròpia que ha tingut en tota la vida — voltada de totes les comoditats materials que l'atzar no li proporcionà fins al llindar de la vellesa...

La vida de Marie Dressler és, per tant, una història trista. Tots els que l'hem admirada en les seves creacions inoblidables recordarem aquell enorme tou d'humanitat que hi havia sempre en el seu treball. Marie Dressler, la millor actriu americana de cinema, portava en l'ambient del cinema, carregat de maquillatge, de cocktails i de *modernisme*, un alè de vida pura, d'humanitat autèntica. Heus ací el secret del seu extraordinari triomf.

Marie Dressler era una actriu natural, una actriu cordial. Sabia que no podia valer-se dels encisos fotogènics d'ordre físic. En el seu treball no aportava, doncs, cap element impur, de *trompe l'œil*. Sols el seu formidable instint d'artista genial la podia col·locar en un primer rengle d'un món que valoritza les seves *vedettes* a base de cames perfectes i de caigudes d'ulls. L'èxit de Marie Dressler fou l'èxit de la veritat enmig del món del maquillatge.

Dencansi en pau. Difícilment l'oblidarem. Es el millor homenatge que es pot fer, des de Barcelona, a una actriu de Hollywood.

J. M. P.

El món en què vivim
Programes instructius informatius educatius
DETALLS AVIAT

A OBERAMMERGAU
per assistir a la representació de la PASSIÓ
França, Suïssa i Alemanya
en autocar Pullman, visitant Ginebra, Lausanne, Lucerna, Llac Leman, Quatre Cantons i Constança. El Castell d'Einsiedeln, Castell de Neuschwanstein, Oberammergau, Munic, Nuremberg, Würzburg, Heidelberg, Baden-Baden, Freiburg, els Vosges, Lió, Avinyó i Nimes.
Del 10 al 23 d'agost: Pessetes 775 tot comprès, en Hotels de 1.er ordre
A
Suïssa, Els Llacs i Els Alps
Nimes, Ginebra, Lausanne, Berna, Lucerna, Interlaken, la Jungfrau, Montreux, Aix-les-Bains, Avinyó i Beziers.
Del 12 al 19 d'agost: Pessetes 475 tot comprès, en Hotels de 1.er ordre
VIATGES CATALONIA
RAMBLA DELS ESTUDIS, 12 - TELÈFON 24774

Les joies sortides d'unes mans sensibles i sàvies fan pensar en les coses somiades...

JOIER
Passseig de Gràcia, 18
J. ROCA

EL TEATRE

La intel·ligent A. de Isaura

Després de les seves vel·leïtats teatrals no gaire afortunades — l'any passat, al Poliorama, la seva actuació en la companyia Meliá-Cibrián no ens va convèncer gens —, Amalia de Isaura, que acaba d'actuar amb èxit extraordinari al Novetats i al Barcelona, ha tingut una visió clara de les seves possibilitats, i ha retornat al seu antic gènere, tot i renovant-lo d'una manera molt intel·ligent.

Amalia de Isaura fa unes paròdies reeixidíssimes dels tipus més diversos. I amb tant-se les llàgrimes. Després, fa saber que aquesta cançó és una cosa molt forta, molt atrevida, i prega les persones pudibundes d'abandonar la sala. «*Me voy a quedar en pantalones*», exclama esgarrifada... Finalment, coneixem el títol de l'esperada cançó : la *Pulga*, la famosa *Pulga* ! I la Isaura, precedida d'un potpourri de peces del nou-cents, executades per l'orquestra Demon, i que crea una atmosfera poderosament evocadora, fa una entrada sensacional. Surt caracteritzada de postal de 1907. Una perruca descomunal i un *matiné* complicat i enfarfegat de puntes del rosa més tendre. Una fortor penetrant d'*erotisme de cotilla i sense aigua corrent*, com va dir no recordem qui mirant-se unes fotos d'ahir, envaeix la sala. Davant les rialles generals, la Isaura s'immobilitza, es posa una mà darrera el coll, es tapa púdicament la cara amb l'altra, i deixa anar uns *uis* ! vergonyosos i inefables. Ens ve a la memòria el que ha dit Paul Brach, a *Marianne*, d'unes imatges de dones que es despullen, refugiades en un caleidoscop del 900 : «Cap retrat, cap llibre d'aquests temps, no m'han lliurat aquestes mirades alhora tràgiques i *sournoises*. Cap dona d'avui no tindria aquest pànic immòbil als ulls, aquest temor secret.» Més asserenada, la nostra parodista, amb mímica desesperada de film d'avantguerra, enceta la famosa cançó : *Tengo una pulga, dentro de la camisa, que baila el cake*... I, mentre va dient-nos d'aquesta puça que *rápida, salta, maléfica*, i es va despenjant amb exclamacions tant d'aquell temps com *cáspita* i *córcholis*, es treu el matiné i ensenya unes calces fins als genolls. Es treu les calces fins als genolls i ensenya una camisa fins als peus... Definitiva, aquesta reconstitució en la qual la poesia i la psicologia, l'ambient i el caràcter s'alien d'una manera tan suggestiva. Fortament evocador tot això, que ens rejoveneix de molts anys i ens transporta, no als temps de la primera *Pulga*, estrenada per la Gómez al Teatre Gran Vía en 1903, que no hem conegut, sinó a les *pulgas* posteriors de la Chelito i la Paquita Correa, [illegible] paròdia que fa la Isaura d'una *cantaora* flamenca. De la seva tristesa, sobretot. Aquell sentiment místic de la mort, heretat dels gitanos, que persegueix l'andalús i l'empeny a acumular cementiris, agonies i hospitals en les seves cançons ; aquell *ayyy* ! que inicia el *cante*, queixa dolorosa actualment, però que té el seu origen en l'*aaa* ! sostingut amb el qual el persa Ziriab, el genial creador del *cante jondo*, el gran precursor de Silverio i Juan Breva, timbrava la veu dels seus deixebles ; tota aquesta *pena* andalusa, és caricaturitzada per la Isaura, convertida en tràgic ninot de ventríloc, amb un aire tronat i desarrapat, i uns posats mandrosos i absents d'una comicitat irresistible.

«*La Pulga*» que Amalia de Isaura ha ressuscitat

quanta ductilitat ! Cada un dels personatges parodiats no s'assembla a cap dels altres. Cada un té unes característiques pròpies molt marcades. No sembla creat per la mateixa artista. I és que la Isaura és [illegible] la pell del rol i, després, s'esborra, desapareix, s'amaga com el titellaire invisible que mou unes marionetes, i es dedica a fer la pintura del físic i de l'ànima del personatge que caricaturitza. Pintura executada per un agut esperit observador, que sap descobrir i triar els detalls característics d'un tipus, i subratllar-los per mitjà de deformacions, riques de malícia i intenció. Tant els maquillatges de la Isaura com les seves notacions de caràcter tenen una justesa i una comicitat remarcables.

L'art d'aquesta parodista no té gens d'espontaneïtat. L'hem vista diverses vegades i hem comprovat que sempre fa el mateix. Totes les seves imitacions són calculades, estudiades, experimentades. La confecció dels seus *gags*, preparats amb molta cura, no deixa el més petit lloc a la improvisació. L'art de la Isaura, eminentment intel·ligent, és més matemàtic que espontani. Però aquesta manca d'espontaneïtat no es veu com en Anny Ondra. Es curosament dissimulada com en Grock. I tot el que fa la Isaura sembla fresca improvisació. Però la voldríem més fina, més matisada. Les seves paròdies són de vegades massa exagerades, voregen la caricatura grotesca, la *charge* ultrancera. També hauria d'escurçar els seus números. Són massa llargs, massa afeixugats de comentaris i d'incisos enfarfegats.

I ara vegem el que fa. Amalia de Isaura no s'amaga els anys, sinó que els subratlla amb ironia intel·ligent. Es presenta constatant que tot torna. «Adhuc jo — afegeix —. I ja que les antigalles tenen per a molts aires de novetat, m'atreveixo a reaparèixer.» Després, molt assabentada i *à la page*, comenta la resurrecció del nou-cents. I anuncia al públic que cantarà una cançó que estava de moda trenta anys enrera. «Es clar — prossegueix amb la ironia de sempre — que tot això m'ho han contat. Jo no hi era.» «Es dels temps dels nostres avis», diu aguan-

La imitació de la tanguista és també una bona creació d'aquesta artista. L'espectador té al davant, clavada, exacta, justíssima, una d'aquelles *taxis-girls* que, cada nit, a les onze, passen Rambla avall, camí de la Buena Sombra. El mateix vestit de soirée de seda falsa, lluenta i cridanera. La mateixa cadència nerviosa i desvergonyida. Tota la cursileria de l'antiga raspa, que no ha aconseguit refinar-se, que es queixa dels penellons i que, de tant ballar, no es pot treure el moviment continu de damunt.

La paròdia deliciosa dels *Pregones de Buenos Aires* de la Berta Singermann, convertits en *Pregones de Madrid* — un text d'una incoherència delirant que ens parla de *crepúsculos eróticos y dinámicos* —, és dibuixada per la Isaura amb un seguit d'èxtasis, de poses plàstiques, de gestos ampul·losos i emfàtics, de braços que s'enlairen, suplicants, de mans crispades i de frases macarròniques que s'arrosseguen amb indolència. Una imitació perfecta de la recitadora afectada i estudiada, gran comedianta. Una paròdia, aquesta, tan bona com la que Amalia de Isaura fa d'aquelles danses de l'Aurea de Sarrà, que molts, amb indocumentació espessa, qualifiquen de clàssiques, i que no són res més que un putrefacte hel·lenisme descalç de festa *aristocràtica* a l'aire lliure.

SEBASTIÀ GASCH

LLANTERNA

Marie-Thérèse Piérat

Fa ja algunes setmanes, moria aquesta artista francesa el nom de la qual és ben present a la memòria dels aficionats barcelonins.

Filla i néta d'actors, des de la seva més tendra edat havia sentit l'amor al teatre. Encara no havia complert setze anys, en 1900 entrava al Conservatori i un any després se'n duia, per decisió unànime del jurat, un primer premi de comèdia en *Le mariage de Victorine*, de George Sand.

Més tard, a l'Odéon, creava *Les Noces corinthiennes* i entrava després a la Comédie Française on debutà amb *L'autre danger*, de Maurice Donnay. Des d'aquest moment començà la seva carrera dintre la casa,

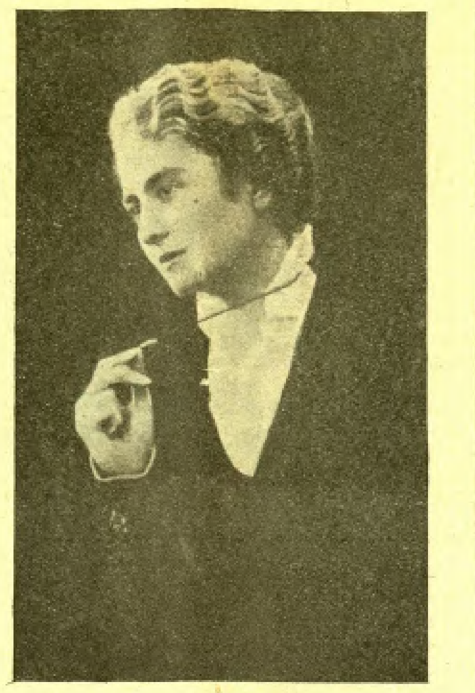
Marie-Thérèse Piérat

de la qual havia d'ésser degana en abandonar-la la cèlebre Cécile Sorel.

En 1913, en *La marche nuptiale*, Marie-Thérèse Piérat donà la més magnífica expressió del seu talent.

Una actriu, també coneguda del públic barceloní que ha sortit sempre encisat de les seves conferències al Conferència Club, madame Dussane, parlant de Marie-Thérèse Piérat ha dit : [illegible] gues, la pell transparent [illegible] en pal·lideses i en somrosats els reflexos de totes les emocions — àdhuc la veu. Malauradament, crec que no tenim cap disc de la Piérat. Com descriure aquella sonoritat delicada? Em faré entendre avançant que hi ha veus «brunes» i veus «rosses» i que la veu de la Piérat era una veu rossa? D'un registre bastant alt, i que encara pujava en els passatges patètics, de qualitat límpida, aquella veu encisava per un timbre pur on el somriure i les llàgrimes brillaven com la pluja i el sol en un cel de primavera. Entendria per una il·lusió de fragilitat, i no obstant, ben col·locada i ben conduïda, suportava sense defallir les tirades més llargues i els crits més violents. El seu accent més prenedor era potser una mena de ressonància infantívola provocada pel pròxim esclat del plor...»

D'ella ha escrit Gabriel Boissy :

«Adhuc en els papers en què predominaven les passions de l'amor, Marie-Thérèse Piérat restà la noia irradiant gràcia reservada, distinció temptada i temptadora, però mestressa d'ella mateixa. Un idealisme permanent s'exhalava d'aquell caparró esculpit en marbre de Paros.

»Sobre l'escena, oferia l'estil d'aquella agradable i preciosa escola de Fontainebleau, i, ara que és morta, sorprèn que no hi hagin hagut poetes i dramaturgs per a evocar, gràcies a ella, que *ho* era, una Diana de Poitiers, una Gabrielle d'Estrées, una Madame Récamier.»

Marie-Thérèse Piérat a penes es maquillava. Les exageracions de la postguerra la trobaren retreta, aïllada en una mena de despreniment del món teatral i ja interpretava pocs papers nous. De totes maneres, els bons aficionats recorden, demés de la Grâce de Plassans de *La marche nutiale* — el seu millor paper —, *Hedda Gabler*, que interpretà en 1925. Després, inicià un acostament als clàssics.

Darrerament, més retirada cada dia, llegia molt i escrivia alguns articles per a *L'Illustration*.

LA PROPIETAT INTEL·LECTUAL

Chaplin i Padilla

Segons una notícia, publicada aquests dies per la premsa francesa, que han reproduït periòdics de tot el món : «L'Audiència del Sena ha condemnat el popular artista de la pantalla Charlie Chaplin i a l'empresa editora cinematogràfica Artistes Associats, a pagar 15,000 francs d'indemnització al compositor espanyol Josep Padilla, i a consignar, en la publicitat de la pel·lícula *Les llums de la ciutat*, que l'esmentat compositor és l'autor de les il·lustracions musicals de l'esmentat film».

Afegeix la notícia que Padilla havia autoritzat Charlot i els productors de *Les llums de la ciutat* a incorporar la música de *La Violetera*. Els drets d'autor foren fixats en 80 dòlars per cada emissió integral i 20 per determinats compassos, triats del total de la partitura. Però sembla que aquest contracte no autoritzava a silenciar el nom de l'autor de la referida música.

La publicació d'aquesta notícia ha coincidit casualment amb la curta estada a Barcelona d'una de les parts litigants. El nostre hoste d'aquests dies no ha estat Chaplin precisament, sinó el seu demandant, o, més ben dit, el seu suposat demandant.

En efecte, el popular mestre Padilla, autor de la famosa cançó *Valencia*, els aires de la qual han ressonat per tots els indrets frívols del món, ha passat uns dies a Barcelona per tal de dirigir l'estrena i les primeres representacions de la revista *Las Inviolables* que actualment representa la companyia de Margarita Carbajal.

Això ens ha temptat d'anar-lo a interrogar, no sols per a satisfer la natural curiositat del lector, sinó també per a poder remarcar, amb antecedents d'autèntica procedència, el fet afalagador d'una sentència confirmatòria de la força sempre dubtosa de la propietat intel·lectual.

Tothom creu, i no pas sense raó, que això de la propietat intel·lectual és una entelèquia pertot, però quan passa als medis internacionals, es converteix en una veritable olla de grills.

Nosaltres també ho creiem així mateix, i no ens estem de dir-ho, malgrat que en una època de calor apareguin als diaris notícies com la transcrita, que semblen demostrar que la propietat intel·lectual [illegible] ditat de la notícia, aquesta no ha aconseguit d'enderrocar l'escepticisme proverbial ; no ha passat de fer trontollar lleument la natural incredulitat de la gent de bona fe.

* * *

El mestre Padilla és un meridional de terra endins, amb una fesomia de característiques moresques i uns ulls grans, negres, rodons, geomètricament i persistentment rodons, com una diana, i tenen una fletxa clavada al bell mig de la nina, com una obsessió, una decisió seca i terminant.

El ritme de la seva vida i de la seva imaginació en marxa és accelerat com el compàs de les seves més famoses produccions musicals.

Quan l'hem tingut fit a fit i a tret de fer-li preguntes, hem temut que ens respongués a totes, si no secament, lacònicament, amb la seva persistent mirada fixa.

L'hem agafat amb el peu a l'estrep del tren. Marxava ja, sempre marxa ; ja hem dit que és el seu ritme habitual.

—No us puc dir res, no en sé res. Aquesta notícia del meu afer amb Charlot m'ha sorprès com a vós mateix... No conec Charlot sinó pels seus films ; no he tingut amb ell mai cap tracte ; no he pogut concertar res amb ell, com diuen equivocadament els diaris ; no he cobrat mai ni cinc cèntims per drets de compassos de música meva inserits a la pel·lícula *Les llums de la ciutat*, ni de cap altre film dels Artistes Associats... He conegut la notícia pels diaris de Barcelona que la reproduïen, i ni tan sols sé d'on ha sortit... Però estic ben segur que jo sóc Josep Padilla, l'autor autèntic d'aquests compassos de música i el veritable propietari de tots els drets sobre ella, i ja en tinc prou de moment...

I ha intentat marxar, però el teníem agafat de la mà, que ens havia allargat cordialment per acomiadar-se.

—Però, voleu marxar deixant-nos tan desorientats?

—Mireu : jo no n'estic gens de desorientat, i ja suposo com ha anat tot això. El meu editor de París, propietari solament dels drets editorials de la música en qüestió, els quals havia comprat a la Sociedad Es-

El mestre Padilla

pañola de Música, a qui jo els vaig vendre, fa temps que s'ha apropiat, indegudament, dels drets d'execució mecànica, que em pertanyen totalment encara, i, sense jo saber-ho, he concertat, segons sembla, [illegible] compassos [illegible] percebut, més [illegible] quantia dels quals no conec exactament; però me la imagino, perquè ja hi estic fet als càlculs grossos i als afers de dret internacional sobre la propietat intel·lectual, malgrat aquesta sigui tan frèvola com vulgueu... No content amb això, el meu susdit editor s'ha permès, pel que sembla, demandar Charlie Chaplin i la casa Artistes Associats, amb bastant bon resultat, com heu vist... No comptava, em penso, que malgrat jo sigui una mica immortal, no sóc mort ni mica ni gens, i ara me'n vaig cap allà, si em deixen, a veure si em situo en l'afer i me'ls menjo tots dos, de viu en viu...

I va enfilar-se al tren, que ja arrencava trepidant amb una cua de cavall feta de núvols de fum tan ingràvids com el mateix concepte de la propietat intel·lectual tan impròpiament anomenada.

Restàrem a l'andana, fixats en la seva gran perspectiva rectilínia, amb el record de Charlot, d'aquell inoblidable Charlot grandiosament insignificant. Portava a les mans un feix de bitllets de banc, la seva imatge inesborrable va fer aquell trotar ingenu tot allargant els diners generosament al seu suposat demandant que marxava... marxava, com el ritme accelerat de les seves famoses cançons.

ERNEST GUASP

—Senyor comte, aquí els té a punt per a mirar la rossa.

(*Ric et Rac*, París)

REBAIXES GENERALS = ARTICLES BANY 10 %
Vestits bany, Sabatilles, Gorres i Barnussos
Restes de sèrie a qualsevol preu
Excloint la marca JANTZEN
F. VEHILS VIDAL
32, Avinguda Portal de l'Angel, 34 — 7, Plaça Universitat, 7

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Viatge en autocar Pullman a Suïssa, Alemanya, Itàlia i França amb motiu de la Passió a OBERAMMERGAU
Dotze dies de delicioses vacances per 720 pessetes tot comprès
Pròxima sortida: 17 d'agost - Ultims dies d'inscripció
Excursió al llac Balaton, Budapest i Viena amb motiu de les solemnes FESTES NACIONALS en memòria de Sant Esteve, primer monarca hongarès, que es celebraran el 20 d'agost de 1934
17 dies de viatges. Tren i vapors pel Danubi. Preu ptes. 1.400
Pròxima sortida: 12 d'agost de 1934

M. PINTÓ
CAMISER
ESPECIALITAT EN LA MIDA :: CREACIONS EXCLUSIVES
RAMBLA DE LES FLORS, 18
TELÈFON 18834

Llegiu cada dia
LA PUBLICITAT
el millor diari català

LES LLETRES

EN LA FIRA DE VALÈNCIA

Els jocs florals de Lo Rat Penat

Es probable que la majoria dels lectors tinguin determinades idees sobre els jocs florals; aquesta crònica no va en contra d'aquelles idees, ans bé es proposa solament aplegar unes quantes dades més o menys curioses sobre els jocs florals que Lo Rat Penat ve organitzant a la ciutat de València des de l'any 1879.

Vint anys abans — en 1859 — el poeta i erudit mallorquí Marià Aguiló i Fuster, que aleshores era bibliotecari de la Universitat Valentina, organitzà amb diverses col·laboracions — entre elles les dels seus deixebles Teodor Llorente i Vicent W. Querol — una festa poètica a la qual va associar-se Víctor Balaguer. Però la correntia que s'iniciava es va estroncar tot seguit i no fou represa fins després d'ésser fundada la societat de Lo Rat Penat, deguda als entusiasmes valencianistes de Constantí Llombart, que és al mateix temps una de les figures més liberals de la renaixença valenciana. L'any 1879, efectivament, Lo Rat Penat — que tenia un any de vida — celebrava els seus primers jocs florals, que d'aleshores ençà s'han repetit cada any, llevat de dues vegades a causa del còlera [illegible] una càlida nit de juliol, sota el cel ple d'estrelles. I per això ha estat inclòs sempre com un número del programa de la fira, excepte uns quants anys que la festa fou traslladada al mes de maig.

El primer poeta que va obtenir la flor natural fou Teodor Llorente. La primera regina fou una filla de Llorente. Una altra filla fou regina posteriorment. I una néta. Altres familiars del poeta han intervingut als jocs florals. Llorente, a més, actuà de mantenedor.

En la llista de poetes premiats hi ha algun poeta català com Francesc Ubach i Vinyeta, que va guanyar la flor natural l'any 1903 i com Ramon Masifern, que la va guanyar l'any 1912. Quant als poetes valencians, gairebé tots hi han concorregut... àdhuc els que representaven una tendència avantguardista, com Carles Salvador, premiat amb la flor natural l'any 1929. És veritablement estrany el cas dels poetes valencians — n'hi ha algun — que s'han abstingut absolutament.

Teòricament, no cal dir que el poeta premiat amb la flor natural té dret a designar la regina de la festa; però això és un convencionalisme tan gran que, fins admetent cert calibre de convencionalismes, sembla mentida que aquest s'hagi pogut aguantar. En general, les regines dels jocs florals han estat triades en l'alta burgesia i l'aristocràcia valencianes. L'any 1886 Constantí Llombart va elegir per regina la poetessa Manuela Agnés Rausell, vídua de Latorre. També ha estat regina — 1909 — la infanta Maria Teresa de Borbó. L'any 1929 fou regina de la festa la senyoreta Pepita Samper, aleshores Miss Espanya. L'any 1931 — actuant-hi de mantenedor Josep Maria de Sagarra — fou regina la senyoreta Elena Samper, filla de l'actual president del Consell de Ministres. I hi havia gent cavernícola a la qual no podia entrar al cap la idea que la filla d'un polític republicà pogués ésser regina...

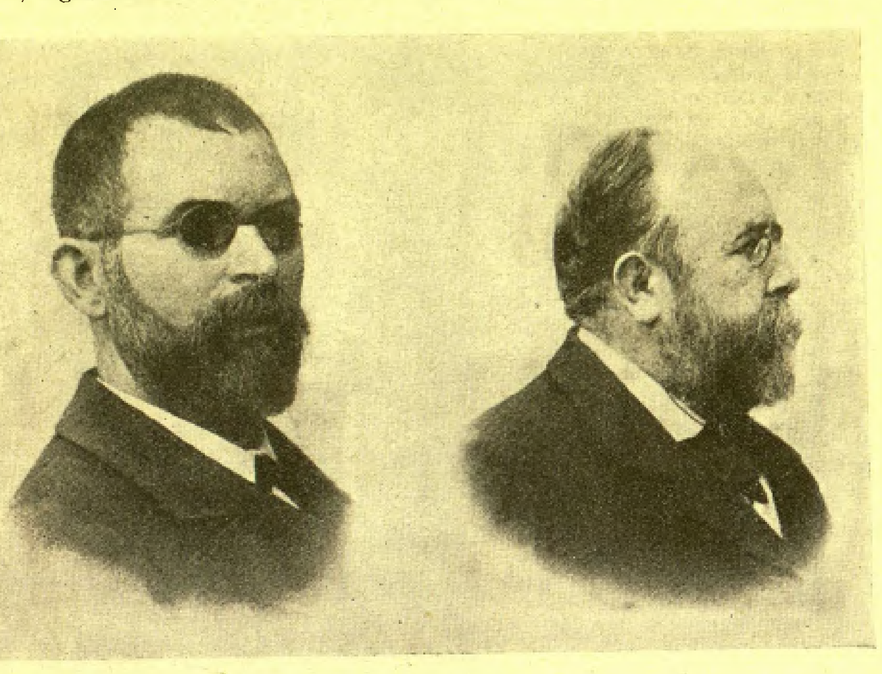

Constantí Llombart, fundador de Lo Rat Penat, l'entitat organitzadora dels jocs florals, i Teodor Llorente, primer poeta premiat amb la flor natural

Es curiosa la llista dels mantenedors que han pronunciat discursos als jocs florals de Lo Rat Penat. L'any 1880 ho fou Víctor Balaguer. L'any 1891 ho fou Vicents Blasco Ibáñez, que substituí a darrera hora Pi i Margall, impossibilitat d'assistir-hi per una desgràcia de família. Després intervenen uns quants polítics madrilenys: José Canalejas, Amalio Gimeno, Ramón Nocedal, Francisco Silvela... I heus ací que l'any [illegible] madrilenys: Rafael Gasset, José Francos Rodríguez, José Sánchez Guerra... I l'any 1910 fou mantenedor el director general d'Administració Local don Niceto Alcalà-Zamora, que després havia d'ésser president de la República Espanyola... L'any 1914, una dona: Natividad Domínguez de Roger. L'any 1915, Joan Ventosa. I l'any 1916...

Aquest any mereix un paràgraf per a ell sol. Havia estat designat per a mantenedor un diputat conservador malagueny anomenat José Estrada, que tenia fama d'ésser un veritable canari parlant i que, naturalment, s'expressaria en espanyol. Això, uns anys abans, no hauria tingut res de particular i hauria passat com una seda. Però heus ací que els joves valencianistes opinaven que als jocs florals valencians sols es devia parlar en la llengua del país. I quan el senyor Estrada començà el seu discurs fou acollit amb una magna xiuladissa. Hi hagué el gran escàndol, es practicaren moltes detencions i l'orador va prometre que els seus fills apendrien a parlar en valencià... Aquell senyor Estrada — que en els darrers temps de la monarquia arribà per fi a ministre — fou l'últim mantenedor que parlà en espanyol.

Dos mallorquins — Llorenç Riber i Antoni Maria Alcover — foren mantenedors els anys 1917 i 1918. Dos catalans ho foren els anys 1930 i 1931: Jaume Bofill i Mates i Josep Maria de Sagarra. Ara, en general, es segueix el criteri de nomenar mantenedors procedents del País Valencià i fins es té cura d'atraure Alacant i Castelló triant personalitats de les comarques alacantines o castellonenques.

Castellonenc és Angel Sánchez Gozalbo, el mantenedor d'enguany. Es tracta d'un jove metge que és al mateix temps una figura principal de la Societat Castellonenca de Cultura, la benemèrita entitat que tant treballa pels interessos espirituals del País Valencià. Sánchez Gozalbo — que dirigeix amb un pleníssim encert les moltes publicacions d'aquella societat — és així mateix autor de diversos llibres, entre ells un de magnífic sobre els pintors del Maestrat i un altre de proses literàries titulat *Bolangera de dimonis.*

ALMELA I VIVES

LENDING ANGLO AMERICAN LIBRARY
FONTANELLA, 10

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

UN HOSTE IL·LUSTRE

Conversa amb P. L. Landsberg

En veure que apareixien quasi simultàniament articles signats per P. L. Landsberg a les revistes *Cruz y Raya* i *Revista de Occidente,* m'havia portat a creure que l'il·lustre filòsof alemany s'havia posat en contacte directe amb Espanya, però tanmateix no sospitava gens que tindria la sort de trobar personalment a Tossa l'autor de *L'Edat medieval i nosaltres.* Efectivament, P. L. Landsberg es troba en aquest poble de la costa per quasi tot l'estiu, circumstància que m'ha procurat l'avinentesa de conèixer-lo i de parlar llargues estones amb ell sobre les qüestions més diverses i actuals de la situació filosòfica a Europa.

P. L. Landsberg és sobretot conegut entre nosaltres per les traduccions castellanes del llibre esmentat i de *L'Acadèmia platònica.* Deixeble directe de Max Scheler, fill de la Renània, és avui una de les figures més preeminents d'aquest moviment que tracta de ressuscitar el sentit autèntic de la mentalitat metafísica, d'una metafísica sòlidament espiritualista que retroba, passant per l'assimilació i crítica de totes les descobertes postkantianes, un fons sorprenent de coincidències amb aquell pensament metafísic que sembla implicat en la revelació cristiana.

Quantes vegades no s'ha al·ludit la decepció que hom experimenta en aproximar-se personalment a un autor estimat. Puc dir que res d'això no m'ha succeït amb P. L. Landsberg. Tranquil, equànime, d'una amabilitat exquisida, al corrent de totes les qüestions i tot ell banyant en una atmosfera d'alta intel·ligència, en aproximar-se a P. L. Landsberg hom experimenta, sense dubte possible, la sensació de retrobar-se davant del filòsof més allunyat de tota debilitat pel diletantisme.

La seva cortesia en la discussió és a voltes un obstacle per conèixer massa directament la seva opinió concreta sobre un punt determinat. Per altra banda, un dia em deia: «Com més s'aprèn, més escèptic s'esdevé», i com jo iniciava un gest de pro[illegible] per a les coses essencialment importants, sobre les quals, al contrari, hom ha d'esdevenir cada dia més afirmatiu i més fermament convençut».

Amic d'una filosofia concreta, d'una filosofia elaborada frec a frec amb la vida. «Tinc un llibre inèdit — ens confessa — sobre Sant Agustí. Sant Agustí, Pascal, Nietzsche, m'interessen sobremanera, és a dir que m'interessen per tal com en ells sempre, sempre, el fet filosòfic es produeix a conseqüència d'un xoc en el camp de les vivències més personals.» D'ací que per ell la filosofia no sigui, com per tants altres, quelcom de confinat en una regió impermeable a la vida. La filosofia coincideix ací amb la vida. Tot és matèria de problema, o millor dit, per emprar la terminologia de Gabriel Marcel, de misteri. Testimoni d'això és la manera que té Landsberg d'elevar tot seguit el to d'una conversa, sigui quin sigui el tema inicial. I això, sense solució de continuïtat, sense encarcaraments de cap classe i sempre amb un tacte exquisit que sap respectar la idiosincràsia de l'interlocutor o auditori, que en el cas present equival a dir intuir-ne la capacitat intel·lectual.

Assabentat de l'aparició recentíssima del seu llibre *Iniciació a l'antropologia filosòfica,* que aviat podrà llegir-se en francès, li he demanat que m'expliqués a grans trets el seu objecte. «El mot antropologia — m'ha dit —, per bé que provingui del camp de les ciències de la natura, per mi, que crec que el lloc que ocupa l'home en el cosmos és tot específic i per tant irresoluble als conceptes de la ciència natural, rep ací una significació tota especial. El meu llibre no presenta qüestions perquè no vol ésser sinó una iniciació. Tracta solament d'indicar els problemes, problemes en els quals estem tots implicats. No hi ha exclusions, però sí, naturalment, una circumscripció de l'assumpte que equival a la més fonamental de les conclusions, conclusió ja assenyalada precedentment. L'home com a fet existencial, intuït en la seva totalitat, no pertany a la natura. El mètode analític, en descompondre artificiosament el fet unívoc de l'home, pot ésser legítim en un sentit, però és fal·laciós filosòficament, ja que pren per un complex allò que metafísicament és una existència amb una unitat transcendental.»

Un dels aspectes que considera amb més atenció és el de «la fatalitat interior». Hi ha una direcció en les nostres vivències que no podem controvertir a voluntat.

—No hi ha cap evasió possible? — preguntem, sospitant una única rèplica.

—Certament, certament, però aleshores hauríem de parlar de la pregària.

Queda així posat el problema de la gràcia que és el problema veritable del superhome. Com fer-se més gran sinó adherint-se a quelcom de transcendent i superior a nosaltres?

Landsberg ens ha dit la seva amistat feta d'afinitats, si no en la formulació dogmàtica de les opinions, en la manera especial de cercar-les, amb Berdaieff, Charles du Bos i Gabriel Marcel. Landsberg resideix ara a París, on prepara la publicació en francès del seu nou llibre. Pensa en Barcelona i en la possibilitat de venir-hi a parlar sobre Nietzsche i Max Scheler.

Respecte a Max Scheler, molt de temps cercava d'ell una explicació que no gosava formular. Es sabut que Max Scheler, la figura indiscutiblement més important de la filosofia alemanya contemporània, va romandre catòlic tota la vida, per desertar de l'Església poc temps abans de morir. Es [illegible] totes les històries de conversions o desercions conegudes, que el testimoni personal d'un home com Landsberg que havia treballat tant amb el gran pensador m'interessa en gran manera.

Landsberg i la seva muller, a Tossa

—Després de tota una vida de catòlic, quins motius al final podien obligar-lo a trencar amb l'ortodòxia?

—Difícil, molt llarg d'explicar-ho satisfactòriament. Tants factors estan ací en joc! Diguem tanmateix que Max Scheler, que sofrí molt i fou sempre molt sensible als sofriments dels altres, estigué tots els seus darrers anys torturat per la idea d'un Déu que participava personalment del sofriment. S'hauria obligat a disminuir Déu per tal d'acceptar que el dolor l'abastava a Ell també.

—Es que publicareu quelcom sobre Espanya?

—La meva coneixença del país és massa sumària per aventurar-me, avui per avui, a una cosa semblant. Ara, que res no es perd en el domini de l'esperit i les impressions ací rebudes han de fermentar i influenciar sens dubte la meva producció pretèrita. Sobretot, Toledo restarà una de les impressions decisives de la meva estada ací.

P. L. Landsberg està encantat amb el paisatge de la nostra Costa Brava. El troba senzillament meravellós i caminant pels camins arran de mar o traspassant una sureda, al bell mig d'una arrencada conversa de política o de literatura, es detura per expressar-vos per centèsima vegada la seva admiració per la nostra terra.

P. L. Landsberg ha estat unes hores a Barcelona, les suficients per a establir contacte amb les nostres primeres agrupacions culturals i posar-se d'acord amb elles respecte a un pla de conferències i lliçons que l'il·lustre professor pensa desenvolupar a la nostra ciutat la primavera vinent. A la nostra Universitat, Landsberg parlarà sobre Sant Agustí i al Conferència Club sobre *Els mites i la idea de veritat.*

J. PALAU

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

VISIONS DELS ESTATS UNITS

"Juan in America"

Quan anys a venir els historiadors desitgin obtenir documents de primera mà sobre els Estats Units que nosaltres coneixem, trobaran una quantitat fabulosa de materials que els permetran de fer-se una idea exacta, no sols del que foren realment, sinó que podran també conèixer minuciosament el concepte que en tingueren els contemporanis, és a dir, nosaltres. El cinema i les fotografies, els diaris mostraran la realitat exterior més abastable. Els llibres els permetran de copsar clarament el sentit de la vida americana dels darrers trenta anys, i la posició de la resta del món davant del fet ianqui.

La novel·la hi tindrà un valor decisiu, perquè ha estat el procediment més adequat per a donar al món una idea exacta dels Estats Units, i especialment de la mentalitat dels seus habitants. Principalment els novel·listes ianquis han fet tot el que els ha estat possible per a donar a conèixer al món el revers de l'aspecte idíl·lic i perfecte de la nació, que el cinema i la literatura que no es llegirà mai més, han contribuït a escampar per tot el món, presentant aquelles terres com una mena de paradís terrenal del segle XX.

Els autors americans: Sinclair Lewis, Theodore Dreiser, Sherwood Anderson, Upton Sinclair (aquest, de tipus comunitzant), William Faulkner, han fet un retrat, volgudament recarregat de tons obscurs, del seu país, i han exagerat sovint la veritable fesomia de la humanitat nordamericana. La seva serietat — que no és incompatible en molts casos amb l'humorisme — contrasta amb la lleugeresa amb què molts europeus han jutjat els Estats Units, singularment els francesos que, de Jules Verne a Paul Morand, han tingut sempre una gran afició a crear una llegenda ianqui, paral·lela a la llegenda francesa que els ianquis han creat i que tan vistent és al cinema.

Dins del tipus de les interpretacions iròniques dels Estats Units, *Juan in America,* del novel·lista anglès Erik Linklater, mereix un lloc d'honor, a desgrat de la limitació del món americà que presenta.

Linklater s'ha revelat amb aquesta novel·la que ha tingut molt d'èxit arreu, i que és una nova confirmació que el públic està tip de psicologies i desitja novel·les on passin coses. Amb aquest llibre haurà quedat ben satisfet. Les aventures del protagonista Juan Mosley, descendent del famós Don Juan (és el de Byron, segons ens explica l'autor en la genealogia que obre el llibre), són moltes i variades. Juan sofreix tota una sèrie d'avatars, fa els oficis més diversos en tots els Estats de la Unió i tracta amb gent de tota mena, especialment amb la més pintoresca que han produït els Estats Units: *gangsters* i *bootleggers,* jugadors de rugby, gent del [illegible] americana, negres, còmics i altres de professions indefinides; centrat tot aquest món entorn de la seva figura, resultant així una mena de novel·la que s'emparenta, per l'estructura i l'esperit, amb les novel·les picaresques de fa alguns segles.

Com aquestes, i per obra de la gran quantitat d'episodis, la novel·la és molt llarga i desigual de qualitat. Llegint-la, hom descobreix que és una de les novel·les més divertides que s'hagin escrit en els darrers anys, i que l'autor no s'ha proposat altra cosa que fer un llibre divertit essent els Estats Units i els seus habitants els que entre les mans de l'autor serviran de motiu de divertiment.

Les aventures de Juan Mosley les conta l'autor amb un to burleta que escau perfectament als seus personatges, que mai no es pren seriosament, i, semblant als vells autors de novel·les picaresques, Linklater va fent els seus comentaris que acusen una posició totalment irreverent i irònica de l'autor davant de qualsevol problema que se li presenti. No són sols els americans i les seves coses els que són objecte dels comentaris de l'autor. Els seus compatriotes anglesos no s'alliberen tampoc de les seves apreciacions iròniques. Aquestes, però, no tenen cap intenció preconcebuda de defensar o atacar quelcom. El to de burla és perfectament gratuït i en això s'emparenta també amb moltes de les grans novel·les picaresques.

Hi ha tot un seguit d'escenes: un partit de rugby, una batalla de *gangsters* a Chicago, i alguna altra, que no són altra cosa que una visió irònica d'uns quants temes americans que el cinema ens ha servit tantes vegades de bona fe, i que la ironia d'Erik Linklater transforma en unes coses grotesques i divertidíssimes que fan pensar en el profit que en podria treure qualsevol fabricant de films còmics.

RAMON ESQUERRA

Acaba de sortir el número 5 de la Revista
CINEMA AMATEUR
Articles de Eusebi Ferre, Josep Palau, Jeroni Moragues, Domènec Giménez, F. Gibert, Josep Aymerich, Joan Roig
CONCURSOS - BIBLIOGRAFIA - CONSULTORI
30 magnífics gravats
Preu: 1'50 pessetes
ADMINISTRACIÓ I VENDA:
LLIBRERIA CATALONIA
3, Ronda de Sant Pere, 3
Telèfons: 12456 i 11147

MIRADOR Telèf. 11430

La Publicitat
Publica la informació més completa, tant internacional com peninsular i local
Comentaris i col·laboració de les millors signatures
Gràfics d'actualitat
Llegiu-la avui i cada dia

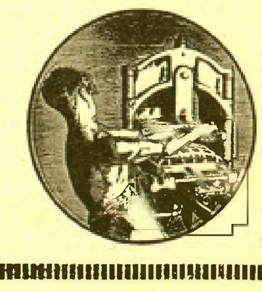

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

LES ARTS I ELS ARTISTES

Edgar Degas

El temps transcorregut des de l'eclosió impressionista, el marge de llibertat que deixava l'esmentada escola i particularment el desig degassià de romandre al costat dels homes que als ulls d'ell oferien una enorme veritat han estat els motius de l'involucrament d'aquest gran pintor dintre la colla capitanejada per Manet.

Degas — «Le foyer»
(Metropolitan Museum of Art, Nova York)

Degas no compartí de l'impressionisme només que l'ús del color que es féu seu i que li donà ales per a tirar endavant la seva magnífica concepció pictòrica. Així mateix participà dels clàssics, com ho prova la seva ascendència de Poussin i d'Ingres i l'activitat dels seus començaments, enfocada de cara a la pintura d'història que

Degas, per Manzi

l'escola oficial havia arribat a muntar sobre una plataforma d'histerisme.

Degas, examinat des d'aquests dos objectius alludits, creix d'una manera extraordinària quan hom tracta d'escatir la seva personalitat. Per una banda, el cultiu de l'Escola, i, per l'altra, la constant companyia dels pintors revolucionaris, posen en clar el gran contingut d'energia i la puresa de visió pictòrica que havia de posseir per no veure's absolutament arrossegat per una o altra tendència.

En aquest cas és quan apareix el Degas eclèctic, quan a través de la tradició sap aplicar els motius moderns de les ballarines, les curses de cavalls, les íntimes toaletes i quan de front al renovellament sap escollir la tècnica i la possibilitat de la nova emoció en marxa. La importància genèrica d'aquests fets és prou important i queda ben clara per a insistir des d'uns altres punts de vista. De Degas, però, queda un altre extrem a examinar.

Es el que es refereix a la certa unanimitat existent que ve a considerar-lo com un superior dibuixant i un «notable» pintor. Aquest judici, tan repetit, agafa una molestosa persistència en boca de Camille Mauclair i una mena de menyspreu en Théodore Duret.

Perquè Degas des de la seva tela ha establert tota una època penjada d'un fil de seda a base de prodigar la seva paleta formidable i posar al seu conjur el do de l'observació, do dels més sobresortints des que es pinta, i la rara qualitat assolida en la caça del dinamisme, i la representació de manifestacions misterioses de la vida.

Tot això omple sobrerament el que la lògica pot demanar insubstituïblement a un pintor i ens fa dir que en cas de fer persistir la qualificació del dibuixant sobre el pintor, hi hem d'entendre que es tracta d'un dibuixant imponderable. Aquesta *machine* que aguanta l'esperit de Degas estoicament, no és pas l'única idea amb pretensions traumàtiques que ha sofert el pintor de les ballarines.

Huysmans i uns quants seus seguidors s'empescaren unes terribles frases que parlaven si fa no fa de *«la brutalitat satírica de Degas»* i de la manera pejorativa que té de tractar pictòricament les ballarines. Respecte aquesta extorsió crítica, només s'ha de fer constar que si en el fons de la pintura de Degas existís aquesta qualitat suspecta, els anys que ens en separen ens n'haurien fet ensenyar l'orella.

Hi ha també autors estranyats pel fet de la invariable companyia amb els impressionistes, tot i no practicar totalment el dogma.

Per aclarir aquest punt, creiem que és del tot necessari pensar l'odi amb què el públic d'aquell temps veié les primeres ballarines degasianes, desproveïdes de la idealització física que els concedia l'Escola. No podia reaccionar contra la claredat pictòrica de Degas susceptible d'expressar imperfeccions fisiològiques, quan encara no es veia ben clara la bellesa artística que quelcom imperfecte pot obtenir. Aquesta necessitat de parlar en veritat, d'esquena als convencionalismes, i saber-se comprès per ells, fou el vincle que uní a la colla illuminada dels impressionistes la figura un xic misantropa d'Edgar Degas.

ENRIC F. GUAL

PROJECTOR

DEGAS

Hilaire-Germain-Edgar Degas, el centenari de la naixença del qual s'escau enguany, havia estat criat en l'amor d'Ingres. Als vint-i-dos anys, en viatge a Itàlia, estudià els mestres del Renaixement; després, copià Holbein i Poussin. Fins en 1874 — després d'haver fet la guerra del 70 — no exposà als Impressionistes.

De mica en mica anà deixant els temes llegendaris, de sobri colorit de grisos i bruns, per a decantar-se als temes de ballarines i de curses de cavalls. Es a dir, abandonà els quadros d'història, grats a l'Escola, pels temes de la vida del seu temps.

Cultivà igualment el pastell, l'aiguafort i l'escultura.

Nascut el 17 de juliol de 1834, morí el 16 de setembre de 1917.

* * *

Degas era, personalment, un bon home, però molt sorrut, les *boutades* del qual tenien fama i n'hi havien donada una a ell que no corresponia pas al seu tarannà veritable.

Un dia que va saber que la dona d'un amic seu havia parlat bé d'ell, s'enfurí com si l'haguessin calumniat.

—Què m'han dit, senyora! Sembla que aneu contant pertot que no sóc mala persona i que sobre mi corre una opinió equivocada. Si em treieu aquesta fama, què em quedarà?

Solter empedernit, no volent viure sinó a ple gust seu, explicava:

—Si no m'he casat, és perquè la meva dona hauria volgut «fer-me arribar»... Gràcies!

—El primer que comparà la dona a una flor — deia — era un poeta. El segon era un imbècil.

* * *

Quan la glòria li somrigué i les seves obres assoliren preus elevats, que cobraven els marxants als quals ell les havia venudes per quatre quartos, s'indignava. En realitat, tant se li'n donava dels diners; el que el posava en còlera era de veure que els intermediaris s'aprofitaven del treball d'un altre, que, si s'hagués mort de misèria, no hauria pogut reivindicar la més mínima participació en els beneficis.

—Es ridícul—respongué un dia a un col·leccionista que el felicitava per la xifra altíssima a què s'havia venut un pastell seu.

—Ah! — barbotejà l'interlocutor, tot sorprès —. Així, segons vós, a quin preu s'hauria hagut de vendre?

—Pel preu d'unes sabates! No veieu com estan les que porto? Quan un comprador paga 3.000 francs d'un quadro, és que li agrada. Quan en paga 300.000, és que agrada als altres.

I, en realitat, aquesta visió del mecanisme de les vendes no és pas tan monstruosa com sembla a primera vista.

* * *

Un vespre que amb el seu gran amic Ambroise Vollard travessava el Parc Monceau, varen ensopegar amb els filferros posats al volt d'un parterre.

—Això és perillós i estúpid!—exclamà Vollard —. Només serveix per a fer la traveta als passejants!

—No—respongué Degas—; posen aquests filferros per a deturar els que tenen la mania de posar estàtues al mig de les *pelouses*.

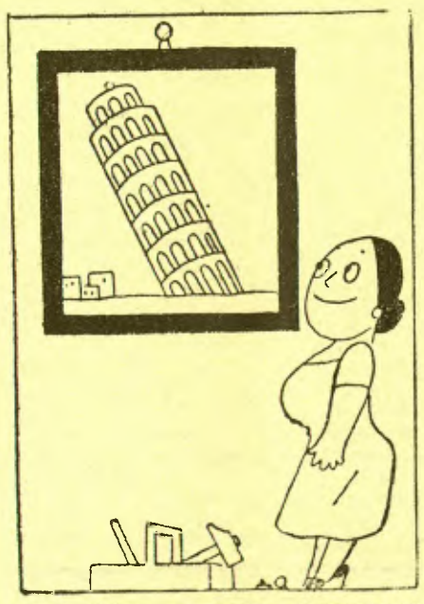

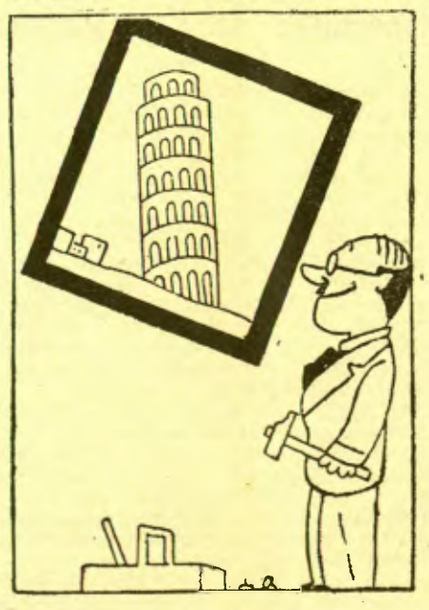

Dues opinions sobre la manera de penjar un mateix quadro.

(Il Travaso delle Idee, Roma)

Antiga arquitectura sueca

Fins a finals del segle passat va subsistir la idea que Suècia mancava de records artístics propis, que sempre havia estat depenent d'altres països. Estudis més aprofundits i el descobriment d'obres d'art valuoses han fet desaparèixer aquella idea i demostrat que l'art suec, en certes èpoques, havia

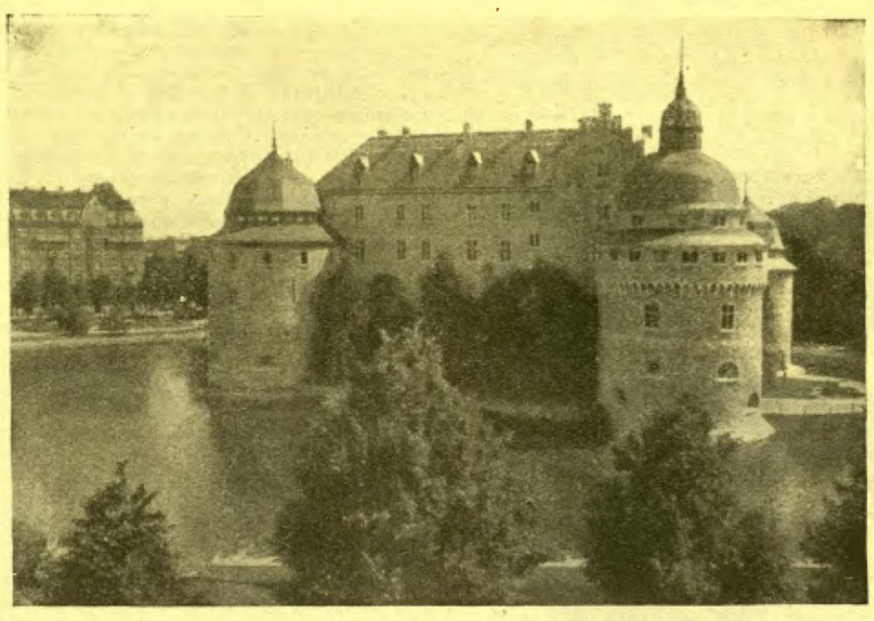

Castell d'Oerebro

adquirit una gran vitalitat i un fort individualisme.

La gran extensió del país, la seva escassa població i les immenses superfícies de boscos espessos, que dificultaven les comunicacions entre els diferents centres de cultura, foren causes que impediren de conèixer i estudiar detalladament les manifestacions de l'art suec antic. Aquestes són constituïdes sobretot per milers d'església escampades per tot Suècia, embellides i enriquides per cada parròquia, la qual curava de llur conservació.

A Hans Hildebrand i Oscar Montelius, dos antiquaris, es deu la iniciació dels treballs sobre l'art suec. El primer es dedicà a estudiar l'arquitectura tant religiosa com profana de l'Edat mitjana; el segon esmerçà la seva activitat en l'estudi general de la història de l'art suec, revelant el de la primitiva Escandinàvia i dividint la seva història de l'art en diferents èpoques. La darrera generació de tractadistes seguí les petjades dels dos iniciadors, de manera que la bibliografia artística sueca és més dedicada a investigacions històriques i compilació de material que no pas a elucubracions.

L'art suec, al través de la seva història, no ofereix una línia contínua de trets nacionals. La raó n'és que en gran nombre de casos l'art suec és degut a artistes estrangers; fins a mitjans del segle XVIII, en la seva història es troben més noms d'artistes francesos, holandesos i alemanys, que no pas de suecs; àdhuc moltes de les col·leccions d'art medieval existents a Suècia es componen en gran part d'obres importades.

Malgrat tot això, un estudi detallat de la història de l'art suec fa trobar característiques molt marcades del seu desenrotllament, característiques relacionades, com és natural, amb l'ambient, els materials, el clima i el tarannà de la gent del país.

Els començos de l'art suec poden fixar-se amb l'adopció del cristianisme. Quan Andgar arribà a Birka, en el llac Mölaren — any 830 —, ja hi havia molts cristians a Suècia, però degut a la resistència dels camperols i dels vikings, l'organització de l'Església no prengué forma fins a començos del segle XI, època en què comença a desenrotllar-se a Suècia un típic art nacional amb la construcció d'esglésies de fusta. Aquestes construccions — algunes d'elles es conserven encara avui dia — prengueren per model ornamental les pedres rúniques i les fantàstiques corbes del dragó.

Aviat però aquestes construccions de fusta foren substituïdes per les de pedra, les quals, tot i les manifestes influències exteriors, prenen una forma peculiar, tant en la disposició com en els detalls, d'acord amb les condicions especials del país. Els murs són de grans carreus, de manera que puguin suportar les voltes sense puntals de cap mena. L'exterior és completament llis i imita el de les fortaleses; en moltes ocasions, en efecte, exerciren el paper de tals. Els murs són alts i les teulades també, però els arcs interiors són baixos, per tal d'assegurar-ne la calefacció en un país d'hivern rigorós. L'extremada sobrietat exterior obeeix també a les condicions climatològiques, ja que un excés de detalls no convé en país on neva copiosament a l'hivern i plou en abundància a la tardor. La fatxada principal és orientada a migdia, i això permet uns grans finestrals i pòrtics.

Les grans catedrals, però, no tenen un estil nacional marcat. La de Lund, la més antiga, és d'estil renà, amb influències lombardes en el seu decorat. En la catedral de Skara i en les velles esglésies de Sigtuna es nota la influència anglesa, mentre la d'Upsala — la part més antiga de la qual fou acabada pel rei Eric el Sant i des d'on el bisbe anglès Henry començà la seva croada contra Finlàndia — és de plans concordants amb els del gòtic francès.

En la construcció dels castells tornem a trobar les característiques de l'arquitectura típica sueca. Durant l'Edat mitjana, tots els castells eren circumdats de muralles, llur construcció era de forma cúbica, i amb ponts llevadissos en llurs torres. En el segle XVI, quan arribà a Suècia l'estil del Renaixement, els castells conservaren el caràcter massís i sòlid que escau a les fortificacions, però en llur decorat es notà fortament la influència renaixentista. Els castells d'Estocolm, Gripsholm, Kalmar i Vadstena foren construïts amb gruixudes muralles que circumden els patis, però a aquests donen majestuoses portalades amb columnes d'estil italià, lògies obertes i fatxades decoratives. Una característica dels castells és la capa grisa que cobreix les parts fetes de maó.

Durant la segona meitat del segle XVII, impera a Suècia el barroc romà, introduït pels arquitectes Nicodemus Tessin, pare i fill. Amb el clima suec, que no es presta a les arcades obertes ni als grans finestrals, l'estil barroc s'empelta a l'antic estil suec de grans masses compactes, que dóna als edificis un aire sòlid i majestuós d'acord amb l'aristocràtica grandesa de l'època. Cap allà el 1700, els Tessin construïren en aquest estil el Palau Reial d'Estocolm.

En els temps moderns, mereixen citar-se el Palau de Justícia i l'Ajuntament d'Estocolm, la construcció dels quals han dirigit Westman i Oestberg, respectivament. El primer, amb les seves masses agrupades i les parets de maó, recorda el castell de Voldstena; el segon, amb el seu pati imponent i la seva immensa torre de maó, s'emparenta amb el castell d'Estocolm.

Però l'arquitectura sueca moderna es mereix molt més que aquesta breu menció que acabem de fer-ne.

DECARLO

CONFERENCIA AL PAIS DE LES FADES

—Avui us parlaré de Perrault, d'Andersen i, d'una manera general, dels escriptors realistes.

(Marianne, París)

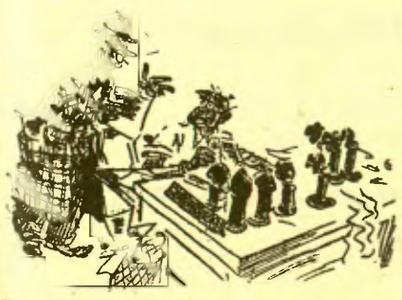

REPORTATGES

—No passa res, senyor director. Només un gos que ha mossegat un home.

—Està bé: feu un interviu al gos.

(Judge, Nova York)

—Sí, sempre he estat domador, sinó que abans de tornar-me curt de vista em dedicava a les puces sàvies.

(Everybody's Weekly, Londres)

El problema d'escacs

(Marianne, París)

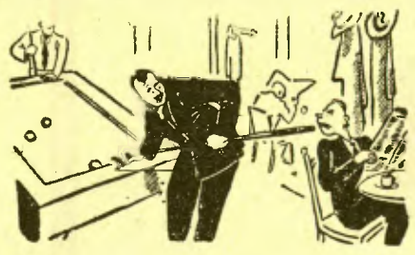

—No cal que s'aparti. Obri només la boca.

(Der Goetz von Berlichingen, Viena)

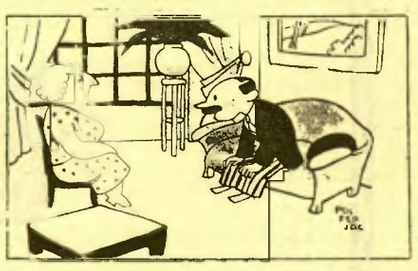

—I fa temps que es va morir el seu marit?
—Al cap de dos anys de casats.
—Ah, així no va patir gaire temps!

(Marianne, París)

DESIL.LUSIO

—Quan un home és casat, no es dedica a salvar la meva filla, havent-hi solters que poden fer-ho!

(Ric et Rac, París)

ERROR DE RULOTA

—T'asseguro, Isabel, que només he begut aigua!

(Münchner Illustr. Presse)

Ella. — M'agradaria que no semblés que ens acabem de casar.
Ell. — Això rai, agafa les maletes.

(*Ideas*, Buenos Aires)

—Tu també, filla meva?

(*Judge*, Nova York)

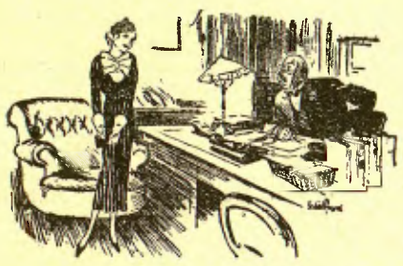

«ES NECESSITA UNA SECRETARIA...»

—Passi-ho bé, senyoreta. Pot cridar la següent.
—Oh, no se n'ha esperat cap. Veient-me a mi han comprès que no tindrien l'empleu...

(*London Opinion*)

AL PAIS DE LES FADES

—Només té cinc anys: encara creu en els homes.

(*Marianne*, París)

MUSICA I RADIO

Fi de la temporada

«Catalunya renaixent» de K. Mengelberg

Un jove holandès, que duu el nom d'una de les més illustres famílies de músics del seu país, ve residint d'ençà d'un quant temps en un dels més bells indrets de Catalunya. Endut per la seva passió, comença a ocupar-se de la cançó popular catalana. Un dia sent per casualitat, en ocasió d'una de les seves rares estades a Barcelona, la Banda Municipal i el seu determini és pres. Concep la idea d'escriure una obra que correspongui a les qualitats especials de sonoritat i de tècnica instrumental d'aquesta popular institució. Sota el títol romàntic de *Catalunya renaixent*, reuneix en una mena de potpurri una dotzena de melodies catalanes. En el darrer concert de la Banda, davant d'una multitud immensa, el propi autor presenta la seva obra i obté l'èxit immediat i espontani d'un públic entusiasta. Per damunt de l'interès momentani d'aquesta execució ben reeixida, veiem en el fet d'una obra escrita expressament per a banda un camí mòlt important per a assegurar al desenrotllament de la música per a instruments de vent tota la seva valor artística. D'ençà de temps, la jove generació ha vist en l'eliminació dels arquets un mitjà molt important de deslliurar-se del romanticisme llangorós dels violins, de les llargues melodies sostingudes del violoncel, de tot el fals esclat de l'orquestra post-wagneriana. Es per això que avui podem disposar d'un gran nombre de magnífiques composicions originals per a banda, com el meravellós *Concerto per a instruments de vent* d'Hindemith, l'*Octet* i la *Simfonia fúnebre a la memòria de Claude Débussy*, de Strawinsky, la gran *Suite* de Casella, l'encisadora petita *suite* de *L'Opéra de Quat'sous*, de Weill i finalment les peces dels vells mestres italians editades i arranjades pel savi musicòleg Hans David, per parlar només que d'algunes de les obres més belles. No veiem gaire lluny el dia en què els programes de les bandes seran lliures de tota mena de transcripcions, avui dia encara indispensables.

Acompanyem el mestre Lamote de Grignon i la Banda Municipal en les seves vacances amb els nostres bons desigs i l'esperança que en la vinent temporada ens serà ofert un programa compost exclusivament d'obres originals per a instruments de vent. Estem segurs que el resultat artístic serà una gran sorpresa al públic, als propis músics, a la crítica i a les autoritats.

O. M.

Restriccions de la crítica

En un recent discurs difòs per totes les estacions alemanyes, Eugen Hadamowsky, director de la Reichsrundfunkgesellschaft, ha declarat que els oients no han de criticar els detalls dels programes de ràdio, sinó limitar-se a expressar llur punt de vista sobre el conjunt de les emissions d'una estació. Segons l'esmentat director, els oients només poden plantejar-se aquestes preguntes:

1. L'estació és divertida o avorrida?
2. Segueix a bastament l'actualitat o va endarrerida d'esdeveniments?
3. Té prou nivell artístic o manca del tot de vàlua artística?
4. Respon o no a les meves exigències de ciutadà alemany i de nacional-socialista?

Hadamowsky afegí que el públic estava autoritzat a formular crítiques dintre del marc d'aquestes quatre preguntes, però que, d'altra banda, les autoritats desitgen conservar llur independència i estar a l'abric de les inútils crítiques individuals, que es perden en consideracions estètiques i expressen punts de vista massa liberalistes.

CRONIQUES DE LA MUSICA CATALANA

Si jo fos dictador...

Les discussions a l'entorn del Liceu, les preocupacions per a fer d'aquesta institució un veritable organisme representatiu de la cultura espanyola, no són pas d'ara. Ara fa precisament trenta anys, el gran Felip Pedrell publicà un article: *Lo del Liceu...* en el qual s'ocupava d'aquest problema en el seu conegut estil crític i sever. Si hagués vist la possibilitat de proclamar-se dictador — diu, entre altres coses — hauria imposat un reglament de nou articles per a ésser aplicat immediatament. Avui encara la seva

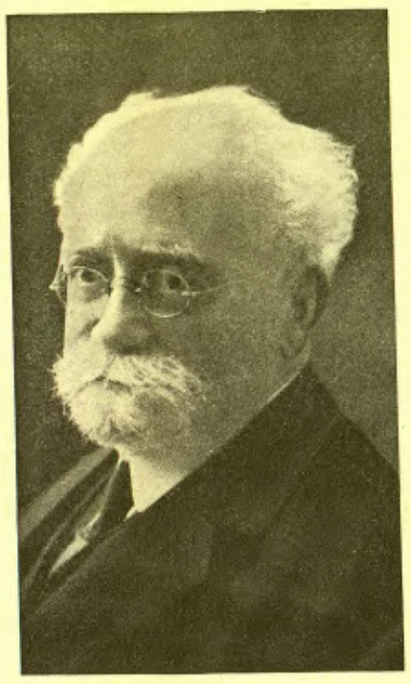

Felip Pedrell

proposta és d'una sorprenent actualitat i ens dóna l'ocasió de constatar el que s'ha fet per la convenient resolució d'aquests problemes i el que resta encara per fer.

1. Resta suprimit l'empresari.
2. La junta i propietaris del Liceu, convençuts que llur missió és administrar bé i a la vegada instruir, protegir i donar esplendor a les arts teatrals, puix totes elles es manifesten en el teatre líric modern, administraran llurs interessos, confiant la direcció dels artístics a una persona d'alta competència en aquest ordre de coneixements.
3. El Teatre del Liceu durà d'ara endavant el nom (per què aquest ridícul nom grec?) de *Teatre Líric Català*. Disposarà d'una companyia fixa de *primissimo cartello* i d'un personal d'orquestra, cors, cos de ball, escenògrafs, etc., regular i permanent, retribuït amb sou fix durant tot l'any.
4. Es reformarà totalment l'ensenyança del Conservatori establert en l'edifici del Teatre, a fi que l'ensenyament sigui fructuós al Teatre, alimentant i renovant sempre per seleccions d'exclusió o d'admissió ben practicades el personal actuant del Teatre.
5. Totes les òperes i totes les composiicons simfònico-vocals, tant les d'autors del país com totes les estrangeres, prèviament traduïdes, car, per què, essent com és mil vegades més musical el català que el castellà i el francès, no s'ha de cantar tot en català?
6. Tot el personal de cant i de *primissimo cartello*, això és, de *primissimo*, formant una companyia fixa, regular i permanent, serà català. Per ací corre, llastimosament dispers, aquest personal. Que l'aplegui qui pugui, que no mancarà ningú a la crida.
7. El personal fix del Teatre actuarà tot l'any: sis mesos d'òpera (d'octubre a març), dos mesos de concert (abril-maig), destinant els restants a preparar, estudiar i polir el repertori de la següent temporada.
8. Cada any es donarà un repertori ben escollit prèviament de... tantes òperes (entre noves, de repertori i clàssiques) i de... tants concerts, sense oblidar aquestes grans concepcions de l'oratori, que estic segur que haurien de tornar boig el nostre públic, que no les coneix ni de referències.
9. Considerant que la junta i propietaris, erigits en dictador i assumint la missió educativa i civilitzadora que ella mateixa patriòticament s'ha imposat, tractarà, per tots els mitjans al seu abast i amb el suport de la premsa i de tots els que estimen Catalunya, *com cal esperar*, de fer obra útil i pràctica de regionalisme, obra, en resum, d'*europeïtzació* i de cultura catalana.

Reportatge de l'estratosfera

Els americans Kepner i Stevens s'elevaren de Rapid City (Dakota del Sud) a fi de realitzar una ascensió a l'estratosfera. Aquesta expedició, que té per objecte l'estudi de la radiació còsmica, disposà d'un globus de 85,000 m³., mesurant 90 metres d'altura en iniciar l'ascensió; es calculava que a l'altura de 18,000 metres, la minva de la pressió atmosfèrica li donaria la forma d'una esfera de 55 metres de diàmetre. Els aeronautes portaven tres aparells fotogràfics de dispar automàtic, per a pendre vistes, respectivament, de terra, del cel i dels enregistraments dels aparells (termòmetres, baròmetres, etc.) collocats a l'exterior de la barqueta.

Amb motiu d'aquesta ascensió, la National Broadcasting Co. havia de donar un reportatge sensacional, transmès cada hora per totes les estacions de la seva xarxa. Els oients europeus podrien captar-lo sobre ona curta.

Com han dut els diaris, el globus s'esquinçà i començà a descendir a una gran velocitat, des de l'altura de 18,000 metres. Per sort, els aeronautes sortiren indemnes de l'accident, gràcies als paracaigudes; la barqueta, també proveïda d'aquest enginy, no sofrí desperfectes i les observacions fetes no s'han perdut. Del reportatge, no en sabem gran cosa.

L'emissora Ràdio Barcelona

La inauguració dels nous estudis d'aquesta emissora ens dóna ocasió de fer alguns comentaris, i avancem que el primer i més simpàtic és una manifestació de cordialitat que ens plau destacar: cordialitat manifestada en primer lloc a l'altra emissora barcelonina, que va estar representada en els actes d'inauguració, amb la qual cosa sembla confirmar-se la nova situació que ha vingut a substituir la tivantor que abans existia entre ambdues estacions de ràdio, manifestada abans sovint per mitjà d'allusions a través del micròfon i que tan mal resultat van donar per a la ràdio a casa nostra.

D'altra banda, aquesta emissió d'inauguració a què ens referim va tenir un caràcter ciutadà i la premsa, que des de fa un temps i responent a una tàctica perfectament convinguda, silenciava totes les manifestacions de la ràdio, s'ha ocupat d'aquesta solemnitat fent allusió no sols als parlaments de les personalitats que hi intervingueren, ans també amb descripcions més o menys completes de les installacions que constitueixen els nous estudis. Sembla ésser tot plegat una rectificació del que s'esdevenia fins ara, quan els nostres periòdics volen tenir una secció de ràdio que omplen amb retalls de revistes estrangeres, sovint d'escàs interès per al radioient català.

Com a conseqüència d'això, aquests concerts d'inauguració a què ens referim han tingut d'ésser anunciats no a les planes dels diaris com caldria per a cercar el coneixement dels que no són oients de l'emissora, sinó als cartells del carrer, palesant així una tivantor, que cal cuitar a fer desaparèixer, entre aquests dos grans mitjans de difusió, i per assolir-ho és indispensable abans que res establir una divisió d'interessos, principalment en qüestions de publicitat.

Aquesta emissora a què ens referim sembla cercar, i no hi ha dubte que ho ha assolit, l'oportunitat per a tenir ací sempre el favor del gran públic. Quan el canvi de règim va cuitar, potser amb una pressa una mica sospitosa, a posar-se al costat de la nova situació, i ha continuat per aquest camí i avui és un gran exponent de les idees que dominen. Ara bé, això pot ésser titllat d'un oportunisme còmode, però a la fi no serà més que un de tants, i val més que sigui així, car no hi ha per què la ràdio es retregui i no vulgui seguir els canvis d'orientació, i per a tots ha esdevingut més profitós tirar així al dret.

D'aquesta tendència a anar seguint les indicacions del gran públic, n'han sortit obres insospitades portades a cap amb mitjans que a estones són d'un gust dubtós, però els resultats seran sempre estimables. En aquest aspecte la contribució que ha portat a la beneficència és esplèndida pel molt que ha aconseguit i no hi ha per què regatejar-li les lloances.

Les emissions fetes des del nou estudi aquests dies d'inauguració ho han estat emprant els millors elements; músics, cantants i executants, tots de nom prestigiós per a fer més interessants les emissions, són una mostra de la potència econòmica dels que organitzen l'emissió i del molt que es pot esperar en aquest sentit.

No cal parlar de la materialitat dels estudis, puix ja n'han aparegut descripcions; hi ha però una observació a fer, i és la capacitat que els donen les seves dimensions, puix fins ara les audicions de gran nombre d'executants es veien privades del ressò necessari i en escoltar-les per ràdio se'n ressentien molt i era millor concentrar aquests elements en una sala pública i donar una retransmissió.

Si la ràdio, pel gran caràcter social que va prenent, arriba a comptar amb grans masses de simpatitzants, no és cap inconvenient que aquestes puguin assistir directament als concerts. Als estudis de la Ciutat de la Ràdio de Nova York s'ha tingut en compte això i han esdevingut sales de concert amb una acústica especial per a la radiació. Això mateix està establert en altres emissores europees, en les quals també es dóna lloc que el públic assisteixi als concerts i de tots és conegut el fet de la British Broadcasting Corporation, que organitza concerts destinats als seus abonats i a la radiació.

Ràdio Barcelona, a la qual s'ha de reconèixer el seu abast entre els radioients catalans, ha organitzat també concerts segons aquestes indicacions i dintre d'aquesta tanda d'audicions inaugurals hi ha algunes retransmissions d'aquest caràcter. Fóra convenient que això no fos sols un reclam per a fer avinent la solvència artística en aquests moments, i tingués una continuïtat, amb la qual cosa pujaria de nivell la seva categoria, que en altres manifestacions, massa obedient a un sector de públic poc primmirat, no surt tan ben parada.

J. G.

Ell. — Si hagués sabut que aquest túnel era tan llarg t'hauria petonejat...
Ella. — Ah! No has estat tu?

(*Ric et Rac*, París)

—No em podria ensenyar alguna cosa més?

(*Marianne*, París)

—Senyor doctor, ja ens podria fer una rebaixa. Pensi que ha encomanat el mal a tot el barri...

(*Marianne*, París)

—Voldria fer el favor de posar-se el barret?

(*1934*, París)

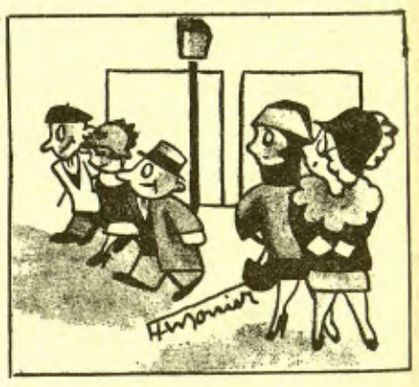

DUMPING

—Deu ser una japonesa!

(*Marianne*, París)

LA MEDICINA CATALANA

PORTANTVEU DE L'OCCITANIA MEDICA

ÉS, DOCTOR, LA VOSTRA REVISTA

JA US HI HEU SUBSCRIT?

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Corts Catalanes, 589 - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... *n.º* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**

pel preu fixat de **3'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 193*....

Signatura

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA